

gan, men socknens delegerade hade emellertid förklarat, att de för egen del icke hade något att erinra däremot, att stadsfullmäktige lämnades tillfälle att yttra sig rörande sådant förslag till stadsplan för någon del af socknens område, hvarå fastställelse kunde komma att sökas före tiden för inkorporeringen, hvaremot de hölle före, att kungl. maj:ts fastställelse af dylikt stadsplaneförslag dock icke rimligen borde göras beroende af stadsfullmäktiges bifall till förslaget.

I skrifvelsen lämnas härefter en del sifferuppgifter till belysande af den s. k. citybildningen i vissa utländska städer, och omnämnas vidare åtskilliga inkorporeringsföretag här i landet, i sammanhang hvarmed framhållas vissa omständigheter som enligt delegerades åsikt talade för nödvändigheten af den ifrågasatta inkorporeringen med hufvudstaden af angränsande samhällen, hvarpå delegerade öfvergå till ett detaljeradt bemötande af de anmärkningar, som, enligt hvad ofvan sagts, landtegendomsnämnden och drätselnämndens bägge afdelningar riktat mot det föreliggande inkorporeringsaftalet.

Gentemot hvad första afdelningen yttrat om att införlifningen af Brännkyrka socken skulle för staden blifva en opåräknadt dyr affär säga sig delegerade visserligen icke hafva förbisett, att under flera år efter inkorporeringen staden för nämnda område komme att åsamkas ganska dryga utgifter, men dock vara af den mening, att i följd af den väsentliga ökning i skatteobjekt, som för Brännkyrkaområdet uppkomme dels genom fullbordandet af stadens slakthusanläggningar, dels genom bebyggandet i öfrigt af Enskedeområdet dels ock genom den ständigt tillväxande utflyttningen från staden till de öfriga många villastäderna inom Brännkyrkaområdet, sistsagda område inom en icke aflägsen framtid ensamt skulle kunna bära de utgifter, som i följd af dess inkorporering uppstode för staden.

Med anledning däraf att drätselnämndens kammarkontor i afgifvet tjänsteutlåtande mot förslaget framhållit bland annat, att inkorporeringen skulle medföra synnerligen stora förmåner för socknen och särskildt för därvarande fastighetsägare, hvilka utan något som helst vederlag skulle ej blott erhålla betydligt reducerade skatter utan äfven befrias från dem åliggande vägunderhåll in natura, påvisa delegerade att den till grund för sagda anmärkning liggande, af kammarkontoret verkställda beräkning vore i visst afseende felaktig, i det att den vägskatt, som i berörda beräkning angifvits belöpa på socknens jordbruksfastigheter, icke utgjorde af dessa fastigheter i verkligheten erlagd skatt utan allenast motsvarande den beräknade kostnaden för fastigheternas naturavägunderhåll per sådan underhållspflichtig vägfyrk. Rätta förhållandet vore, att jordbruksfastigheterna i Brännkyrka socken genom inkorporeringen befriades från naturavägunderhåll och att öfriga

fastigheter genom inkorporeringen erhöles någon minskning i sina skatter, beroende därpå att väghållningsbördan komme att lika fördelas på alla skatteobjekt. Att så skedde vore en oundviklig följd af den förändrade administrativa indelningen af Brännkyrkaområdet. Det läte sig icke göra att, såsom kammarkontoret föreställt sig och såsom äfven syntes hafva föresväfvat landtegendomsnämnden, lösa inkorporeringsproblemet på det sätt, att man därvid undantoge väghållningsfrågan och ordnade densamma sålunda, att socknen fortfarande skulle tillhöra väghållningsdistriktet och fullgöra sina skyldigheter gent emot detsamma. Alla af kungl. maj:t under de senaste tio åren meddelade beslut rörande inkorporeringar med städer bekräftade ock detta förhållande.

Beträffande den anmärkning som första afdelningen, i anslutning till hvad landtegendomsnämnden i sådant afseende anfört, framställt mot *punkt 3:o* i affalsförslaget, nämligen att bestämmelsen i sagda punkt lade hinder i vägen för att, därest af staden i vederbörlig ordning antoges bestämmelser om skyldighet för tomtägare vare sig att lämna bidrag till gatas anläggning och underhåll eller att bekosta anläggning af belysnings-, vatten- och aflopsledningar, dessa bestämmelser skulle kunna vinna tillämpning jämväl inom inkorporeringsområdet, framhålla delegerade, att man med bestämmelsen i ifrågavarande punkt uppenbarligen velat uttala, att samma grunder, som gällde för stadens förutvarande område i afseende å stadens skyldighet att ombesörja och bekosta kommunala anordningar och anstalter, skulle vinna tillämpning inom det införlifvade området. Här af följde då ock, att, om för stadens äldre område antoges nya bestämmelser i fråga om skyldighet för tomtägare att lämna bidrag till gatas anläggning och underhåll eller bekosta anläggning af belysnings-, vatten- och aflopsledningar, samma grunder skulle i och med detsamma gälla äfven för det införlifvade området. Genom bestämmelsen i punkten 3:o betoges staden således ingalunda möjlighet att antaga och vinna fastställelse å nya grunder för bestridandet af kostnaderna för kommunala anstalter inom det införlifvade området, under förutsättning dock att samma grunder blefve tillämpliga jämväl för stadens äldre område. Förevarande bestämmelse vore för öfrigt nästan ordagrannt lika lydande med hvad i enahanda afseende blifvit stadgadt i fråga om såväl Fors' och Klosters socknars införlifning med staden Eskilstuna som Lundby sockens införlifning med Göteborgs stad och öfverensstäme äfven med hvad som föreskrifvits i flera andra inkorporeringsbeslut.

Hvad särskildt vidkomme frågan om gaturenhållningsskyldigheten hade delegerade utgått från, att bestämmelserna i kungl. brefvet den 22 januari 1898 icke kunde tillämpas på inkorporeringsområdet, utan att fastighetsägarna därstädes fort-

598

farande efter inkorporeringen skulle vara skyldiga att bestrida renhållning af gata. Detta hade äfven förefallit socknens underhandlare alldeles själfklart, och hade dessa tillika uppgifvit, att socknens fastighetsägare icke önskade någon förändring i afseende å sättet för bestridandet af sagda renhållning. På grund däraf hade någon uttrycklig bestämmelse i inkorporeringsuppgörelsen rörande gaturenhållningen inom inkorporeringsområdet icke ansetts behöfzig. Af hvad första afdelningen uti ifrågavarande afseende anfört kunde det icke heller anses ådagalagdt, att en sådan bestämmelse skulle vara erforderlig. Skulle det efter inkorporeringen i en framtid finnas lämpligt att staden inom någon viss del af det införlivade området öfvertog gaturenhållningen, vore staden ju oförhindrad att få pröfvad frågan om sättet för aflösning af den fastighetsägarna därstädes tillkommande skyldighet i afseende å sagda renhållning.

Den af första afdelningen framställda anmärkningen mot formuleringen af *punkt 9:o* i inkorporeringsaftalet tillbakavisas af delegerade under erinran om att den i punkten uppställda förutsättningen för att staden skulle öfvertaga underhållet af där uppräknade enskilda vägar inom inkorporeringsområdet, eller att dessa icke visades vara föremål för enskild äganderätt, bestämts med hänsyn därtill, att man i fråga om vissa delar af sagda vägar hade anledning antaga att de icke utgjorde föremål för enskild äganderätt. Något formligt öfverlåtande till staden af äganderätten kunde således icke ske. I de fall åter, då äganderätten till berörda vägar verkligen tillkomme enskilda personer, hade man utgått därifrån, att då med afseende å sättet för vägarnas tillkomst de icke kunde för trafik afstängas, det vore en gifven fördel för dessa ägare att vägarna öfvertoges till underhåll af staden. I och med ernäendet af denna förmån skulle äganderätten till vägarna anses vara på samma gång öfverlåten till staden, såvida icke ägaren till viss vägdel visade sig vidhålla sitt rättsanspråk i afseende å samma vägdel.

Med afsende å den erinran, som af första afdelningen framstälts i fråga om bestämmelserna i *punkt 11:o*, meddela delegerade, att dessa bestämmelser intagits i aftalet hufvudsakligen därför att delegerade, hvilka ingalunda saknat kännedom om att byggnads- och brandordningarna i Stockholm icke vore tillämpliga för annat än stadens planlagda område, funnit det vara af vikt att särskildt för Liljeholmens betydande municipalsamhälle, som vore beläget nästan omedelbart intill stadens bebyggda område, i det väsentligaste samma föreskrifter, som innehållas i stadens byggnads- och brandordningar, blefve gällande efter inkorporeringen.

Vidare angifva delegerade, med anledning af erinran som härutinnan framstälts mot förslaget af första afdelningen, de skäl som föranledt delegerade att i inkorporeringsaftalet föreslå bestämmelse därom, att stadens auktionsmonopol tills vidare icke skulle äga tillämpning för inkorporeringsområdet.

Slutligen hafva delegerade, till bemötande däraf att såväl första afdelningen som landtegendomsnämnden ifrågasatt att allenast de staden tillhöriga fastigheterna inom Brännkyrka socken skulle inkorporeras med staden, gjort följande erinringar:

Emot hvad förhållandet vore i flera andra länder hade hos oss kungl. maj:t oinskränkt myndighet att besluta i fråga om ändring i rikets kommunala, administrativa, ecklesiastika och judiciella indelning. Afgörandet af sådan fråga skedde hufvudsakligen ur synpunkten af det högre allmänna intresse, som förväntades skola tillgodoses genom en förändrad indelning. Häraf följde också, att ett blott och bart bestridande från den kommuns sida, hvars område skulle genom en ifrågasatt regleringsåtgärd minskas, icke ensamt torde verka till förhindrande af samma åtgärd. Då emellertid i de flesta fall genom minskning af en kommuns område ekonomisk förlust skulle tillskyndas densamma, därest icke skälig ersättning för förlusten lämnades af den kommun, hvars område genom inkorporeringen komme att ökas, hade kungl. maj:t städse gjort regleringsåtgärdens vidtagande beroende såväl däraf att tillfredsställande utredning avvägabragtes rörande åtgärdens ekonomiska verkningar, som ock däraf att skälig godtgörelse erbjödes af sistnämnda kommun. Det vore därför nödigt, att den, som gjorde framställning om en sådan regleringsåtgärd, verkställde en noggrann värdering af den till minskning ifrågasatta kommunens alla tillhörigheter och utredning dels om de skatteobjekt, som förefunnes ej mindre inom kommunen i dess helhet än äfven särskildt å det område, som skulle frångå densamma, dels ock om de årliga utgifter, kommunen kunde anses hafva för sagda område. På grundvalen af dessa beräkningar, däri tillika naturligtvis kommunens skulder borde upptagas, hade sökanden därefter att framlägga förslag till fördelning af kommunens tillgångar och skulder äfvensom framställa erbjudande i fråga om godtgörelse för minskade kommunalutskylder. Dessa utredningar och beräkningar vore understundom synnerligen besvärliga att åstadkomma. Härtill komme nu ock i afseende å Brännkyrka socken, att ett förläggande af en del af socknens område till Stockholms stad måste medföra en fullständig omreglering af de kyrkliga förhållandena i socknen. Det vore gifvet, att inkorporeringsfrågan skulle i väsentlig mån kompliceras häraf. Då nu alla de många vederbörande, hvilkas rätt berördes af frågan, skulle däri höras, samt alla

de, som ville motarbeta förslaget, väl också sökte draga ut på tiden med dess afgörande, torde man med stöd af erfarenheten från andra håll kunna säkert påstå, att för frågans lösning på detta sätt skulle åtgå en tid af mer än tio år. Då kungl. maj:t förordnade om partiell inkorporering, plögade kungl. maj:t gemenligen stadga skyldighet för den kommun, med hvilken införlifningen skedde, att under ett visst antal år — vanligen tio eller tjugu — till den kommun, som genom införlifningen förlorade en del af sitt område, utgifva ersättning för den minskning i kommunalutskylder, som genom införlifningen tillskyndades denna kommun, en ersättning, som ofta bestämdes till medeltalet mellan vissa års — exempelvis de fem sista årens — kommunalutskylder.

Men äfven fränsedt denna omständighet, vore det tydligt, att under hela den tid inkorporeringsfrågan väntade på sin lösning Stockholms stad för sina egendomar inom Brännkyrka socken, de vid stadens därvarande anläggningar anställda och därinom boende personer samt likaså alla de, som i öfrigt komme att bygga och bo å stadens sagda egendomar, finge erlægga utskylder till socknen. För år 1909 utgjorde taxeringsvärdet å stadens fastigheter inom socknen sammanlagdt 4,934,800 kronor, däraf 853,000 kronor belöpte å jordbruksfastigheter och återstoden å andra fastigheter. Af stadens sagda fastigheter vore $\frac{1}{20}$ mantal Långbro n:r 1 och $\frac{1}{2}$ mantal Skrubba n:r 1 med ett sammanlagdt taxeringsvärde af 656,000 kronor belägna inom sådana delar af socknen, som rimligtvis icke kunde ifrågakomma vid en partiell inkorporering med staden. Med frånräknande af taxeringsvärdet å sistnämnda två fastigheter uppginge således taxeringsvärdet för sagda år å de af stadens fastigheter inom Brännkyrka socken, hvilka sannolikt skulle ifrågasättas till inkorporering med staden till 4,278,800 kronor. Man kunde emellertid nu med nästan fullständig säkerhet påstå, att inom de närmaste fem åren på grund af fullbordandet af slakthusanläggningarna vid Enskede och den dit ledande järnvägsanläggningen samt i följd af detta områdes bebyggande i öfrigt berörda fastighetsvärde skulle hafva ökats till allra minst omkring 10,000,000 kronor. Härtill komme värdet af Skrubba och sinnessjukhuset vid Långbro, hvilket sistnämnda, enligt hvad delegerade inhämtat, innevarande år föreslagits till ett taxeringsvärde af 1,000,000 kronor. Om samtliga kommunal- och andra dylika utskylder beräknades utgå med något öfver sju gånger bevillningskronan, bestege sig inom kort enbart stadens utgifter till Brännkyrka socken samt till vederbörande landsting, väghållningsdistrikt och prästerskap till omkring 40,000 kronor om året. Därjämte skulle staden *i all framtid* hafva att till Brännkyrka kommun

erlägga kommunalskylder för sina fastigheter $\frac{7}{20}$ mantal Långbro n:r 1 med därvarande sinnessjukhus och $\frac{1}{2}$ mantal Skrubba n:r 1.

Men äfven om dessa synnerligen beaktansvärda ekonomiska synpunkter lämnades åsido, torde man väl icke på allvar vilja ifrågasätta en partiell inkorporering af Brännkyrka utan att därvid tillika afse, att Liljeholmens municipalsamhälle skulle ingå i inkorporeringen. Alla de skäl som väckt inkorporeringsfrågan till lif, som återopats af dem, hvilka befattat sig med denna fråga innan stadsfullmäktige därom fattade beslut, och alla de hänvisningar, som delegerade ansett sig böra göra beträffande förhållandena i andra länder och andra städer, talade med direkt tvingande nödvändighet för införlifvande med staden snarast möjligt af ett sådant samhälle som Liljeholmen. Samhället ägde redan nu ett invånarantal af omkring 9,000 personer och det vore så godt som sammanväxt med huvudstaden, beläget som det vore emellan stadens gamla område och dess nyförvärfvade egendom Årsta. En underlåtenhet att i tid införlifva detta samhälle och låta det utväxa till en stad för sig med egen administration och egna institutioner vore i delegerades tanke ett synnerligen ödesdigert misstag. Men om Liljeholmen skulle införlifvas med Stockholm jämte Årsta och Enskede, hvad återstode sedermera af den öfriga kommunen? En delning på sådant sätt skulle näppeligen vara ekonomiskt tänkbar och enligt delegerades uppfattning ej heller hafva utsikt att vinna kungl. maj:ts bifall.

Då stadsfullmäktige vid sitt omförmälda sammanträde den 23 mars 1908 förehade till behandling det af inkorporeringskommittén den 30 december 1907 afgifna betänkande beslöto — såsom redan är nämndt — i enlighet med kommitténs af utskottet biträdda hemställan stadsfullmäktige utan meningsskiljaktighet därutinnan, att, bland andra kommuner, Brännkyrka socken skulle införlifvas med staden på vissa i berörda betänkande angifna grunder. Ett af de skäl, som lågo till grund för berörda beslut, var behofvet att vinna tillökning af det nuvarande stadsområdet för att staden skulle kunna inom sina gränser bereda rum för de olikartade mark- och byggnadsbehof, hvilka, allt efter som staden utvecklats sig, framträdt och gjort sig mer och mer kännbara. Särskildt angeläget hade det visat sig vara, att industriens behof af billigt tomtutrymme inom stadsområdet kunde tillgodoses, men nödvändigheten af en tillökning af sagda område hade äfven gjort sig märkbart vid senare tidens sträfvan att införa s. k. öppet byggnads sätt i stadsplanens mindre centrala delar och möjliggöra uppförandet af egna hem äfven inom stadsområdet.

Ett annat af skälen för sagda beslut var behovet för staden att, med hänsyn till den allmänna ordningen och säkerheten samt framför allt i sanitärt afseende, få förhållandena inom de staden närmast belägna delarna af Brännkyrka socken bättre ordnade, hvilket behof icke kunde på tillfredsställande sätt tillgodoses, med mindre stadens och dess myndigheters beslutanderätt blefve utsträckt öfver berörda omgifningar.

Dessa skäl för en inkorporering af Brännkyrka socken finner utskottet fortfarande kvarstå med oförminskad styrka. Därtill kommer nu ock, på sätt inkorporeringsdelegerade erinrat, att staden inom socknen äger fastigheter, hvilkas taxeringsvärde för närvarande belöper sig till omkring 6,000,000 kronor, och enligt hvad med säkerhet kan antagas, inom de närmaste fem åren kommer att ökas till allra minst 11,000,000 kronor. Det är således högst betydliga belopp, staden årligen har och ännu mer kommer att få för berörda fastigheter erlægga i kommunalutskylder, vägs katt, landstingss katt m. m. Genom de af staden å Enskedeområdet vidtagna anordningar har staden därstädes beredt egna hem åt ett stort antal af sina invånare. Under nuvarande förhållanden upphöra emellertid dessa personer i och med sin bosättning å nämnda område att vidare vara medlemmar af Stockholms kommun, och staden går således därigenom förlustig kommunalutskylder af dem.

Jämväl i ett ytterligare afseende är Brännkyrka sockens inkorporering af vikt för staden. Såsom inkorporeringsdelegerade erinrat, förestår inom kort lösningen af de för staden synnerligen betydelsefulla kommunikationsfrågorna, hvilka afse dels förändradt sätt för västra stambanans inledande till staden dels ock ordnande af lokaltrafiken med förstäderna. Uppenbart är, att därest socknen varder med staden införlifvad före afgörandet af berörda frågor, staden beredes större möjlighet än tillföre att tillgodose sina intressen i fråga om dessa järnvägars sträckning, såvidt Brännkyrkaområdet därpå beröres.

Såsom ofvan omförmälts, har det af landtegendomsnämnden och drätsel-nämnden gjorts gällande, att därest hinder skulle möta för ernående af vissa utaf bemälda myndigheter påyrkade ändringar i det upprättade förslaget till inkorporeringsaftal, staden för närvarande borde söka vinna inkorporering allenast af den inom socknen belägna staden tillhöriga mark. Häremot vill utskottet till en början erinra, att stora områden af berörda mark, nämligen fastigheterna $\frac{7}{20}$ mantal Långbro n:o 1 och $\frac{1}{2}$ mantal Skrubba n:o 1, hafva en sådan belägenhet, att de vid en dylik inkorporering skulle komma att bilda särskilda enklaver inom socknen, hvadan man gifvetvis redan af denna anledning nödgas afstå från tanken

på sagda fastigheters inkorporering. Hvad däremot stadens öfriga fastigheter inom socknen beträffar, kan väl dessas belägenhet i och för sig icke sägas utgöra något egentligt hinder för allenast deras införlifning med staden, men då sistnämnda fastigheters ägo gränser emellertid till vissa delar hafva en synnerligen oregelbunden form, skulle vid deras inkorporering stadens gränser mot Brännkyrka socken blifva långt ifrån rediga. Utskottet har i öfrigt på de skäl, inkorporeringsdelegerade i sin förutnämnda skrivelse af den 11 innevarande juni (se sid. 23—25 här ofvan) i sådant afseende anført, funnit, att äfven om en partiell inkorporering läte sig genomföras, och detta tillika kunde ske inom rimlig tid och på för staden rimliga villkor, hvilket dock, enligt hvad flera precedensfall utvisa, näppe- ligen lär kunna förväntas, en dylik inkorporering i allt fall icke skulle komma att i samma mån som en införlifning af hela socknen tillgodose stadens verkliga intressen. Utskottet anser i följd däraf icke anledning föreligga för stadsfullmäktige att frångå beslutet om *hela* Brännkyrka sockens införlifning med staden.

Hvad beträffar bestämmelserna i föreliggande inkorporeringsaftal hafva dessa uppgjorts med iakttagande af de grunder, som innehållas i stadsfullmäktiges berörda beslut. Enligt hvad utskottet därjämte inhämtat, äro ifrågavarande bestämmelser i allt väsentligt af samma lydelse som de bestämmelser, hvilka innefattas i kungl. maj:ts särskilda beslut i fråga om Lundby sockens införlifning med Göteborg och Fors' och Klosters socknars införlifning med Eskilstuna.

På sätt ofvan erinrats, hafva landtegendomsnämnden och drätselnämndens båda afdelningar uttalat farhågor för att i följd af sagda bestämmelser staden skulle få vidkännas betydande utgifter såväl för det införlifvade områdets administration som för ett ändamålsenligt ordnande af förhållandena därinom, och att särskildt på grund af saknaden af förbehåll i berörda bestämmelser i fråga om de motsedda verkningarna af vissa stadganden i stadsplanelagen staden helt visst blefve nödsakad att omedelbart efter fastställande af stadsplaner för mera bebyggda delar af inkorporeringsområdet utgifva betydande belopp för inlösen af gatumark med utsikt att först i en aflägsen framtid, måhända aldrig, återfå dem. Vid af utskottet den 28 sistlidne april företagen behandling af föreliggande fråga hafva — såsom förut nämnts — de i sistnämnda afseende sålunda uttalade betänkligheterna af utskottet befunnits vara af ganska allvarlig beskaffenhet, i följd hvaraf utskottet ansett sig böra återremittera ärendet till delegerade i de syften, som ofvan blifvit angifna. Med hänsyn såväl till den utredning, som delegerade i anledning däraf sedermera ävägabragt, som till de öfverlätelser af gatumark inom stora områden af socknens mera bebyggda eller

till stadslikt bebyggande afsedda delar, hvilka delegerade lyckats vinna åt staden utan någon ekonomisk uppoffring å stadens sida, samt genom hvad delegerade i öfrigt i sammanhang därmed anført, har utskottet dock numera bibragts den öfvertygelsen, att staden icke kommer att betungas af några mera betydande utgifter i och för ordnande af förhållandena i afseende å gatumarken inom socknens mera bebyggda delar. Särskildt i fråga om de delar af socknen, för hvilka stadsplaner icke blifvit fastställda inom tiden före inkorporeringen, har ju staden tack vare stadsplanelagens bestämmelse därom, att det uteslutande ankommer på stadsfullmäktige att antaga stadsplan, fullkomligt i sin hand att bestämma, under hvilka förutsättningar ett dylikt antagande skall ske.

Härtill kommer nu ock, att — hvad angår sådan ansökning om fastställelse å förslag till stadsplan för del af inkorporeringsområdet, som må komma att hos kungl. maj:t göras innan inkorporeringen träd i kraft — stadens delegerade utverkat socknens delegerades förklaring, att dessa icke hade något att erinra däremot, att stadsfullmäktige lämnades tillfälle att yttra sig rörande dylikt förslag. Med för-anledande däraf torde stadsfullmäktige äfven böra i sammanhang med underdånig framställning i fråga om socknens inkorporering med staden tillika hos kungl. maj:t anhålla, att stadsfullmäktige måtte beredas tillfälle att afgifva underdånigt yttrande i anledning af ansökning om fastställelse å inkorporeringsområdet berörande stadsplan, som under nämnda tid göres hos kungl. maj:t.

Redan genom de af inkorporeringskommittén i sådant afseende uppgjorda approximativa beräkningar hade stadsfullmäktige före fattandet af sitt berörda beslut rörande inkorporeringen af, bland andra kommuner, Brännkyrka socken fått full klarhet därom, att staden i följd af denna sockens inkorporering skulle åsamkas ganska dryga utgifter såväl för inkorporeringsområdets administration som för ordnande af åtskilliga förhållanden därinom. Det är nu också nästan undantagslöst fallet, att en landtkommuns införlifning med en stadskommun åtminstone under flera år efter inkorporeringen föranleder stora utgifter för den senare kommunen. Stockholms stad kommer därvid icke i någon sämre ställning än hvilken som helst af de många stadskommuner inom riket, som under senare tider genom inkorporering utvidgat sina gränser. Med hänsyn därtill, att man inom dessa stadskommuner kommit till insikt af att omsorgen om samma kommuners framtida utveckling och förkofran fordrade vidtagandet af ifrågasatt inkorporeringsåtgärd, har man därstädes funnit sig böra underkasta sig de af samma åtgärd föranledda ekonomiska uppoffringar. Hvad ifrågavarande inkorporering beträffar håller dock utskottet, i likhet med stadens delegerade, för sannolikt att Brännkyrkaområdet

inom en icke aflägsen framtid ensamt skall kunna bära de utgifter, som i följd af dess inkorporering uppstå för staden.

Uppenbart är, att då staden efter införlifningen i en framtid kan komma att inom de mera bebyggda delarna af det inkorporerade området vidtaga anordningar för dessa delars förseende med vatten- och gasledning m. m., staden därvid har utvägar att med enskilda markägare ernå en för det allmänna billig uppgörelse. I sammanhang härmed må framhållas, att genom inkorporeringsaftalet staden icke åtagit sig förpliktelse att åvägabringa kloakledningar inom berörda område äfvensom att staden i fråga om anordnande af vatten- och gasledning därinom icke har vidsträcktare skyldighet än att snarast möjligt efter införlifningen, i den ordning och till den omfattning stadfullmäktige med afseende å områdets bebyggande kunna finna skäligt, vidtaga dylika anordningar.

De mot inkorporeringsaftalet i öfrigt gjorda erinringarna har utskottet funnit icke vara af beskaffenhet att böra föranleda ändring i detsamma. Det är dock möjligt, att ur en eller annan synpunkt ändring i någon detaljbestämmelse skulle vara från stadens sida önskvärd, likaså visst som det är, att från socknens sida kraftiga yrkanden framkommit att i för socknen fördelaktig riktning ernå vissa modifikationer i aftalet. Man må emellertid ihågkomma, att föreliggande inkorporeringsaftal, i likhet med, snart sagdt, hvarje annat aftal, i vissa delar framgått af å ömse sidor gjorda eftergifter. Under sådana förhållanden skulle gifvetvis ett yrkande från stadens sida om ändring till förmån för staden af någon bestämmelse i förevarande aftal, mötas af ett motsatt anspråk från socknens sida. Äfven om nu icke hela inkorporeringsfrågan däraf bragtes på fall, skulle helt visst lösningen af inkorporeringsfrågan i väsentlig grad därigenom komma att fördröjas.

Såsom ofvan erinrats, hafva stadens delegerade fört underhandlingar med utsedda ombud för de tingshusbyggnadsskyldige i Svartlösa tingslag i fråga om Brännkyrka sockens utbrytning från tingslaget. Enligt hvad delegerade omförmält i skrifvelse till stadsfullmäktige af den 15 december 1909 (bih. nr 188 för år 1909), hafva dessa underhandlingar icke ledt till någon uppgörelse. Stadens delegerade hade nämligen för sin del ansett, att dylik uppgörelse borde innehålla, att i följd af socknens inkorporering med staden i judiciellt hänseende och utbrytning från tingslaget staden skulle utan ersättning till tingslaget afstå den på socknen belöpande andel af tingslagets för tingshållningen afsedda tillhörigheter, mot det att socknen därefter skulle vara befriad från att delta i kostnaden för tingslokal och för tingshållningen i öfrigt inom tingslaget, samt att staden vidare skulle, så länge aflidne häradstjänaren C. A. Gyllenpalms änka lefde och

uppbure henne af tingslaget beviljad årlig pension af 300 kronor, såsom bidrag till nämnda pension till tingslaget erlægga den del af pensionsbeloppet, som belöpte å sagda socken efter förhållandet vid tiden för införlifningen mellan fyrktalet i socknen och i hela återstående tingslaget. Under framhållande, att efter afskiljandet från tingslaget af nämnda socken tingslagets utgifter för tingshallningen icke komme att blifva mindre än förut utan tvärtom betydligt större i följd därpå, att tingslaget inom den närmaste framtiden vore nödsakadt att uppföra tingshus jämte arkivbyggnad, samt att socknen dittills burit något öfver en tredjedel af tingslagets utgifter, gjorde däremot pluraliteten af ombuden för de tingshusbyggnadsskyldige gällande, att den ifrågasatta öfverenskommelsen jämväl borde innefatta bestämmelse om skyldighet för staden att till tingslaget gälda ett belopp af 39,266 kronor 66 öre, utgörande en tredjedel af den utaf nämnda ombud beräknade kostnaden för ett tingshus med arkivbyggnad för tingslaget.

I sin sistberörda skrifvelse hafva delegerade yttrat, att, såvidt delegerade kunnat finna, någon anledning för staden icke förekomme att till ernående af de tingshusbyggnadsskyldigas bifall till en utbrytning af Brännkyrka socken från tingslaget göra dem i fråga om de villkor, hvarunder en utbrytning skulle äga rum, vidsträcktare erbjudanden än delegerade vid sagda förhandlingar redan framställt till deras ombud.

Med instämmande i den af delegerade sålunda uttalade uppfattning, har utskottet vidare, i likhet med delegerade, funnit den omständigheten, att någon uppgörelse mellan delegerade och de tingshusbyggnadsskyldige icke kunnat träffas, icke kunna anses utgöra hinder för socknens införlifning med staden. Man torde nämligen kunna antaga för visst, att, därest efter af stadsfullmäktige gjord underdånig framställning om en dylik införlifning kungl. maj:t finner de därvid anförda skälen för införlifningen vara ur det allmännas synpunkt tillräckligt vägande och således pröfvar skäligt bifalla framställningen, kungl. maj:t kommer att oafsedt saknaden af öfverenskommelse mellan staden och tingslaget meddela föreskrift om villkoren för socknens utbrytning från tingslaget. Att kungl. maj:t vid bestämmandet af dessa villkor kommer att taga hänsyn allenast till de vid tidpunkten för införlifningen bestående förhållandena i afseende å tingslagets angelägenheter, lär man med ledning af precedensfall i likartade frågor kunna förvänta. Det har därför syntts utskottet lämpligt, att stadsfullmäktige i sammanhang med aflåtande till kungl. maj:t af underdånig framställning om Brännkyrka sockens införlifning med Stockholms stad i kommunalt, administrativt och judiciellt hänseende tillika anhålla, att kungl. maj:t måtte bestämma de villkor, hvarunder införlif-

ningen i judiciellt hänseende må äga rum, och därvid i fråga om sättet för ordnande af de i följd af sagda införlifning uppstående ekonomiska förhållanden emellan staden och tingslaget meddela bestämmelser af sådan lydelse, delegerade föreslagit under förhandlingarna med ombuden för de tingshusbyggnadsskyldige.

Såsom ofvan erinrats, pågå för närvarande mellan stadens delegerade och af Stockholms läns landsting utsedda delegerade underhandlingar för ernående af uppgörelse i fråga om villkoren för, bland andra kommuner, Brännkyrka sockens utbrytning ur länet. I likhet med hvad stadens delegerade i sådant afseende framhållit i sitt betänkande rörande nämnda sockens införlifning med Stockholms stad, anser utskottet den omständigheten, att berörda underhandlingar ännu icke slutförts, icke böra föranleda dröjsmål med inkorporeringsfrågans behandling hos stadsfullmäktige, enär den afsedda uppgörelsen mellan staden och landstinget i och för upplösning af den gemensamhet, som för närvarande består mellan nämnda socken och länet i öfrigt och hvilken företrädesvis afser anstalter för sjukvården, icke är en nödvändig förutsättning för socknens inkorporering med staden utan fastmera en gifven följd däraf. Det kan således mycket väl låta sig göra, att, såsom i andra liknande fall också skett, dylika angelägenheter ordnas medelst öfverenskommelse, som träffas först efter det inkorporering ägt rum. Därest en sådan öfverenskommelse icke kan komma till stånd, är det gifvetvis kungl. maj:t, som i sista hand pröfvar frågan.

Stadsfullmäktige torde därför nu i fråga härom allenast böra hos kungl. maj:t anmäla, att sedan berörda mellan stadens delegerade och landstingets delegerade upptagna underhandlingar slutförts, stadsfullmäktige skola till kungl. maj:t inkomma med den framställning, hvartill resultatet af samma underhandlingar må föranleda.

På grund af hvad sålunda anförts och under hänvisning såväl till stadens delegerades för inkorporeringsfrågor förenämnda betänkande som delegerades särskilda skrivelser till stadsfullmäktige af den 15 december 1909 och den 11 innevarande juni får utskottet hemställa:

- 1:o att stadsfullmäktige måtte för sin del godkänna ofvan intagna förslag till aftal rörande införlifning af Brännkyrka socken med Stockholms stad samt ordnande af de genom socknens utbrytning från Svartlösa härads väghållningsdistrikt och införlifning med staden uppkommande förhållanden;
- 2:o att stadsfullmäktige, vid bifall till hvad under 1:o

föreslagits, måtte besluta att i underdånig skrifvelse till konungen anhålla:

a) det kungl. maj:t täcktes medgifva, att nämnda socken med Liljeholmens och Örby villastads därtill hörande municipalsamhällen må på de villkor, som innefattas i berörda aftal, med Stockholms stad förenas till en kommun;

b) att, i händelse af bifall härtill, kungl. maj:t måtte bestämma de villkor, hvarunder införlifningen i judiciellt hänseende må äga rum, och därvid i fråga om sättet för ordnande af de i följd af denna införlifning uppstående ekonomiska förhållanden mellan staden och Svartlösa tingslag föreskrifva, att staden skall dels utan ersättning till tingslaget afstå den på socknen belöpande andel af tingslagets för tingshållningen afsedda tillhörigheter dels ock, så länge änkan efter afidne häradstjänaren C. A. Gyllenpalm lefver och uppbär pension af tingslaget, såsom bidrag till nämnda pension till tingslaget erlagga den del af pensionsbeloppet, som belöper å socknen efter förhållandet vid tiden för införlifningen mellan fyrktalet i socknen och i hela återstående tingslaget;

c) att kungl. maj:t måtte lämna stadsfullmäktige tillfälle att afgifva yttranden i anledning af sådana framställningar om fastställelse å stadsplaner för delar af Brännkyrka sockens område, som kunna göras hos kungl. maj:t under tiden intill dess förvarande införlifning må komma att träda i kraft; samt

3:o) att stadsfullmäktige vidare må besluta att uti den uti punkt 2:o) här ofvan angifna underdåniga skrifvelse anmäla, att sedan de underhandlingar, som af stadens delegerade inledts med utsedde delegerade för Stockholms läns landsting i syfte att träffa uppgörelse i fråga om villkoren för, bland andra kommuners, Brännkyrka sockens utbrytning ur länet blifvit slutförda, stadsfullmäktige skola till kungl. maj:t inkomma med den framställning, hvartill resultatet af berörda underhandlingar må föranleda.

Stockholm den 16 juni 1910.

Å beredningsutskottets vägnar:

JOHAN ÖSTBERG.

N:r 157. (Bih. n:r 41).

**Utlåtande med förslag till godkännande af aftal rörande för-
värf af gatumark å lägenheten Stora Gröndal n:r 1 i
Brännkyrka socken mot vattenledningsvattens tillhanda-
hållande åt samma område.** (B).

Vid föredragning hos beredningsutskottet af det utaf stadens delegerade för inkorporeringsfrågor den 15 april 1909 afgifna betänkande och förslag i fråga om Brännkyrka sockans införlifning med Stockholms stad har, med föranledande af de erinringar som uti infortrade yttranden framställts mot förslaget af landt-egendomsnämnden och drätselnämndens bägge afdelningar, den uppfattning gjort sig gällande, att till begränsande af stadens utgifter i följd af inkorporeringen öfverenskommelse måtte söka åvägabringas med de större markägarna inom de delar af det till införlifning ifrågasatta området, där en tätare byggnadsverksamhet redan vore eller i en nära framtid kunde antagas blifva rådande, om afstående till staden af den för utläggning till gator och allmänna platser erforderliga mark, därvid tillika framhållits att med hänsyn till det synnerliga intresse dessa tätare bebyggda delar hade af att äga tillgång till vattenledningsvatten någon annan motprestation från stadens sida icke syntes böra ifrågakomma än att staden medgäfvade att dess vattenledningsnät utsträcktes till ifrågavarande områden i och för områdenas förseende med vatten.

Bland annat i nu angifvet syfte beslöt utskottet den 28 sistlidne april återremittera ärendet till delegerade.

Delegerade hafva därefter, såsom inhämtas af de i bihanget n:r 41 intagna handlingar, låtit genom sin sekreterare, vice häradshöfdingen Axel Körner, inleda och föra underhandlingar i berörda syfte med vederbörande fastighetsägare.

Dessa underhandlingar hafva gifvit till resultat, bland annat, att emellan delegerade å stadens vägnar, å ena, samt Stockholms södra tomtaktiebolag i egen-
skap af ägare till lägenheten Stora Gröndal n:r 1 i nämnda socken, hvilken lä-
genhet ingår i området för Liljeholmens municipalsamhälle, å andra sidan, blifvit,
under förutsättning från delegerades sida af stadsfullmäktiges godkännande, träffadt
skriftligt aftal, hvarigenom bolaget till staden utan ersättning och med full ägan-

derätt upplåtit den nämnda lägenhet tillhörande mark, som enligt ett af löjnanten H. G. Torulf för sagda område upprättadt, berörda aftal bilagdt förslag till stadsplan afsetts till gator, torg och andra dylika allmänna platser, dock med visst undantag, mot det att bolaget tillförsäkrats rätt att — sedan genom bolagets försorg och på dess bekostnad för ändamålet erforderliga rörledningar med tillbehör blifvit anbragta i enlighet med plan och på sätt, som af stadens drätsel-nämnds andra afdelning kunde komma att godkännas — för nämnda fastighet och därifrån gjorda afsöndringar för all framtid erhålla vatten från stadens vattenledning efter mätare mot afgift, som intill tiden för Brännkyrka sockens inkorporering med staden bestämts till 30 öre per kubikmeter förbrukadt vatten och därefter skulle utgöras enligt för vattenförbrukare inom staden gällande taxa.

Jämte det delegerade till stadsfullmäktige för godkännande öfverlämnat förenämnda aftal med däri åberopade förslag till stadsplan äfvensom en af bemälda bolag till fullmäktige ställd, till delegerade ingifven ansökning om erhållande från stadens vattenledning af vatten till ifrågavarande lägenhet på villkor, som innehölles i berörda aftal, hafva delegerade tillika förklarat, att ur de synpunkter, delegerade hade att iakttaga, delegerade funne någon betänklighet icke kunna möta mot att bolaget redan före socknens införlifning med staden komme i åtnjutande af vatten från stadens vattenledning, hvarför delegerade, som ansåge aftalet vara fördelaktigt för staden, på det lifligaste tillstyrkte stadsfullmäktige att godkänna detsamma.

Sedan utskottet begärt yttrande öfver det föreliggande förslaget af drätsel-nämndens andra afdelning, har afdelningen infortrat tjänsteutlåtanden af byggnads- och kammarkontoren.

Byggnadskontorets utlåtande är af följande lydelse:

Efter att ha tagit del af det mellan stadens delegerade för inkorporeringsfrågor och ägarne till lägenheten Stora Gröndal N:o 1 upprättade aftalet får följande anföras.

Någon granskning af förslaget till stadsplan för det ifrågavarande området har icke ansetts ingå i remissen och ej heller har tiden medgifvit en sådan, hvadan innan ifrågavarande stadsplan eller annan, som eventuellt kan komma att ersätta densamma, blifver fastställd, staden bör hafva tillfälle att granska densamma.

Rörande själfva aftalet göres följande erinringar.

Kontraktet undantager i § 1 från upplåtelsen den mark med tillhörande vattenområde, som är belägen utmed ifrågavarande lägenhets stränder vid Mälaren.

Det synes dock som om staden bör tillförsäkras icke allenast rätt att i denna mark och eventuella utfyllningar därntill nedlägga sådana ledningar, som kunna blifva erforderliga, äfvensom äganderätt vid inkorporeringen till i detta strandområde lagda vatten- och aflöpsledningar utan äfven att vid inkorporeringen komma i besittning med full äganderätt af den viktiga strandgatan och det för hamnen behöfliga vattenområdet.

Den af staden enligt § 10 öfvertagna skyldigheten att till bolaget redovisa däri omnämnda amorteringsavgifter bör endast åligga staden, så vidt de genom vattnets afstängande verkligen kunna indrifvas, hvarför ett förtydligande i denna riktning bör göras.

Då i öfrigt de fördelar, som tillskyndas staden genom här föreliggande aftal, äro påtagliga, så torde intet vara att erinra emot att staden på i aftalet stagdade villkor tillförsäkrar Stockholms södra tomtaktiebolag rätt att erhålla vatten från stadens vattenledning, hvilken rätt synes vara bolagets villkor för att staden vid en blifvande inkorporering af Brännkyrka socken skall utan ersättning erhålla äganderätt till för gator och allmänna platser behöflig mark jämte däri nedlagda ledningar.

På grund af det anförda hemställes sålunda att afdelningen för sin del behagade godkänna det mellan nämnda bolag och stadens delegerade för inkorporeringsfrågor upprättade aftalet med de villkor och ändringar, som ofvan föreslagits. Stockholm den 31 maj 1910.

Henning Kinberg.

O. Nordenstrahl.

C. J. Gimberg.»

Kammarkontoret anförde för sin del följande:

»Till kammarkontoret har för afgifvande af utlåtande remitterats ett af delegerade för inkorporeringsfrågor mellan staden och Stockholms södra tomtaktiebolag upprättadt, och för godkännande till stadsfullmäktige öfverlämnadt förslag till kontrakt om förvärfvande af större delen af den för gator, torg och andra allmänna platser afsedda marken å lägenheten Stora Gröndal n:r 1 inom Liljeholmens municipalsamhälle i Brännkyrka socken mot vattenledningsvattens tillhållande för all framtid å samma område, enligt angifna villkor; och får kontoret härmed afgifva sådant yttrande.

Kontoret kommer här nedan att göra de erinringar, hvartill de i de särskilda punkterna föreslagna bestämmelserna kunna gifva anledning.

I *punkt 1:o* föreslås, att från den mark, som enligt ett af löjtnant H. G. Torulf för ifrågavarande område upprättadt *förslag* till stadsplan afsetts till gator, torg och andra dylika allmänna platser, och hvilken mark bolaget förbinder sig med full äganderätt afstå till staden, skall undantagas den mark, med tillhörande vattenområde, som är belägen utmed ifrågavarande lägenhets stränder vid Mälaren.

Bolagets önskan, att undantaga denna mark, som i areal innehåller omkring 36,000 kvadratmeter, måste gifvetvis innebära, att bolaget i densamma anser sig äga en tillgång, för hvilken bolaget vid densammans afhändande torde kunna påräkna en mer eller mindre afsevärd afgift, hvilken staden kan en gång kanske blifva tvungen utgifva. På grund häraf anser kontoret för sin del nödvändigt, att staden uppställer fordran på, att denna gatumark icke får undantagas, utan bör densamma ingå i aftalet.

Då vidare aftalet icke innehåller någon inskränkning för bolaget att kunna ändra stadsplanen, och det således står bolaget fritt, att, utan stadens medverkan kunna utverka ändring i det nuvarande stadsplaneförslaget, anser kontoret nödvändigt, att bestämmelser intagas därom, att sådan ändring icke får vidtagas, utan att stadsfullmäktige satts i tillfälle att först godkänna densamma, samt att bolaget skall vara skyldigt, att utan ersättning till staden äfven afstå den mark, som erfordras till på så sätt i stadsplanen intagna nya gator äfvensom i samtliga gator framdragen vattenledning med tillbehör.

I *punkt 2:o* föreslås, att innan sådan mark af staden tillträdts, bolaget skall äga *full förfoganderätt* i afseende å densamma.

Då det från stadens sida icke kan vara lämpligt, att bolaget förfogar öfver den mark, som skall till staden afträdas, i vidare utsträckning än hvad det afses att i nämnda mark nedlägga vatten-, aflopp- samt belysningsledningar efter planer, som af staden godkännas, emedan bolaget i annat fall kan tänkas komma att lämna medgifvanden, som visserligen för bolaget kunna medföra fördelar, men som beträffande staden kunna i framtiden blifva hindrande eller medföra extra kostnader, anser kontoret, att bolagets förfoganderätt öfver marken bör inskränkas att utöfver här ofvan nämnda ledningsanläggningar gälla endast uthyrning på kortare tid, med högst ett års uppsägning.

Kontoret anser, att det varit önskligt, om i *punkt 6* staden förbehållits rätt att å sin sida få pröfva föreslagna koncessionsvillkor för rätt till framdragande af spårväg i här afhandlade kommunikationsleder och områden.

I *punkt 8* föreslås, att nuvarande eller blifvande ägare till förevarande lägenhet och därifrån gjorda afsöndringar tillförsäkras rätt att för all framtid erhålla

vatten från stadens vattenledning efter mätare, mot afgift, som intill tiden för Brännkyrka sockens inkorporering med staden bestämmes till 30 öre pr kubikmeter förbrukadt vatten och därefter utgöres enligt för vattenförbrukare inom staden gällande eller blifvande taxa, äfvensom att i öfrigt skola i afseende å sättet för tillhandahållande inom Gröndals villasamhälle af vatten från stadens vattenledning gälla enahanda villkor, som för stadens område äro stadgade, dock med den förändring härutinnan, som innefattas i § 10.»

Med hänsyn till dessa bestämmelser torde bolagets afsikt vara, att staden skall tillhandahålla, uppsätta, underhålla och afläsa mätare samt debitera och uppbära vattenavgifter för hvarje egendom.

Däremot synes icke klart framgå, om i förbrukadt vatten inbegripes sådant, som dels för eldsläckningsändamål åtgår, dels i följd, af uppkommande skador å ledningar kan komma att borttrinna.

Då kostnaderna för bestyret med mätares skötsel och vård, samt avgifternas debitering och uppbörd skulle förorsaka staden dryga kostnader, och då staden, emedan *det åligger bolaget*, intill dess inkorporeringen blifvit genomförd, *att underhålla ledningar med tillbehör*, vid uppkommande skador å anläggningen och i följd däraf uppkommen vattenförlust, kan komma i tvist med tomtägare angående likvid, anser kontoret från stadens sida mest praktiskt, att staden, där bolagets ledning sammanknytes med stadens insätter en för all förbrukning inom Stora Gröndal n:o 1 gemensam mätare, och att bolaget därefter får bestämma den afgift och sättet för densamma utgående, som bolaget anser lämpligast, för täckande dels af den af staden fordrade vattenavgiften, dels de kostnader, som bolaget får vidkännas för anläggning, underhåll och uppbörd.

I *punkt 9* föreslås, att bolaget förbinder sig att intill tidpunkten för Brännkyrka sockens införlifning med staden vidmakthålla rörledningar med tillbehör.

Kontoret anser bolagets åliggande att vidmakthålla ledningar med tillbehör icke tillfyllest, utan bör det åligga bolaget att underhålla anläggningen så, att densamma vid ofvan nämnda tidpunkt befinnes i fullgodt skick.

Då kontoret beträffande avgifterna ansett lämpligast, att bolaget uppbär densamma af konsumenten, torde detta i än högre grad vara lämpligt beträffande de särskilda avgifter, som bolaget kommer att enligt § 10 betinga sig af tomtägarne såsom bidrag till täckande af anläggningskostnaden.

Denna punkt innehåller nämligen, att bolaget skall tillförbinda nuvarande och blifvande tomtägare skyldighet att under 20 år till bolaget gälda avgifter till amortering af berörda kostnader samt att bolaget för att bekomma dessa avgifter

skulle öfverlåta åt staden all sin rätt till desamma, mot det att staden skulle genom sitt vattenledningsverk årligen af tomtägare uppbära och till bolaget redovisa desamma.

Såsom lämpligt tryck på tomtägaren skulle i kontrakt angående nämnda afgifter förbehållas rätt att afstånga vattenledningen för tomtägare som ej erlade dylik afgift.

Då kontoret icke kan finna, att sådant aftal, därest detsamma ej in-tecknas i egendom, kan vara fullt betryggande och då, beträffande nuvarande fastigheter, äfven om in-teckning medgifves, sådan in-teckning kan komma att ligga så högt, att säkerheten blifver af tvifvelaktigt värde, samt staden genom att öfvertaga denna uppbörd kan få afsevärdt besvär och kostnader, anser kontoret, att staden icke bör åtaga sin densamma, utan bolaget själfvt ombesörja afvee denna uppbörd.

Vidare anser kontoret, att staden skulle förbehålla sig rätt till aftalets upp-sägning, därest inkorporeringen icke komme till stånd, eller om lösningen af denna fråga skulle draga så ut på tiden, att staden för att kunna uppfylla iklädda för-pliktelser till samhällen utom Stockholm skulle nödgas bekosta dyrbar utvidgning af vattenledningsverket.

Då det framlagda förslaget innebär, att afdelningen nu, innan inkorpore-ringsfrågan är afgjord eller innan ens aftal träffats om all sådan mark, som er-fordras för genomförande af stadsplan för de mera bebyggda delarna af Bränn-kyrka socken skulle tillförsäkra nämnda bolag för all framtid rätt till vatten från stadens vattenledningsverk på villkor, som enligt kontorets förmenande äro mindre fördelaktiga för staden, kan kontoret icke förorda afdelningen tillstyrka stadsfullmäktige godkänna förslaget i nu föreliggande skick.

Drätselnämndens kammarkontor den 31 maj 1910.

P. Malm.

Drätselnämndens andra afdelnings svar å remissen innehålles i en den 1 innevavande juni dagtecknad skrifvelse, så lydande:

»Genom remiss den 26 sistlidne maj hafven I anmodat drätselnämndens första afdelning att afgifva yttrande så skyndsamt som möjligt öfver en af stadens delegerade för inkorporeringsfrågor gjord hemställan om godkännande af ett af delegerade villkorligt slutet aftal med Stockholms södra tomtaktiebolag, genom hvilket aftal bolaget tillförbinder sig att till staden på vissa villkor »utan ersättning» och med full äganderätt afstå all den till bolagets lägenhet Stora Gröndal n:r 1 i Brännkyrka socken hörande mark, som enligt ett af löjtnanten G. H. Torulf för

Gröndals villasamhälle upprättadt vid aftalet fogadt förslag till stadsplan afsetts till gator, torg och andra dylika allmänna platser, med undantag likväl af den mark med tillhörande vattenområde, som är belägen utmed ifrågavarande lägenhets stränder vid Mälaren samt tomt, som afsetts för allmän byggnad. I ersättning härför skall staden tillförbinda sig att lämna vatten från stadens vattenledning till ägaren af ifrågavarande lägenhet och därifrån gjorda afsöndringar, på villkor, som i aftalet närmare angifves.

Den korta tid, som, för att kontraktet skall kunna af stadsfullmäktige prövas inom i detsamma förutsatt tid, stått till buds för ärendets utredning, har gifvetvis icke varit tillräcklig för att fullt bedöma kontraktets bestämmelser och konsekvenserna af deras antagande.

Emellertid hafva kammar- och byggnadskontoren efter anmodan afgifvit särskilda utlåtanden, hvilka här biläggas. Såsom af densamma framgår, hafva kontoren emot kontraktet framställt åtskilliga anmärkningar af sådan betydelse, att det är uppenbart att kontraktet icke bör af staden godkännas i det skick, hvori det det nu föreligger.

Såsom kammarkontoret också framhållit är redan formen för upplåtelsen af gatumarken otillfredsställande i det att den omfattar endast viss del af den mark, som enligt ett upprättadt *stadsplaneförslag* skall utläggas till gator m. m., men däremot icke den mark, som kan till sådant ändamål komma att erfordras på grund af ändringar eller tillägg till förslaget, hvilka kunna af bolaget göras oberoende af staden, under det att denna upplåtelse, som är villkorlig och beroende af socknens inkorporering, af staden skall ersättas med en ovillkorlig skyldighet att för all framtid tillhandahålla samhället vatten.

Äfven i öfrigt synes de af såväl kammarkontoret som byggnadskontoret mot aftalets bestämmelser gjorda erinringarna af beskaffenhet att böra föranleda ändring af aftalsbestämmelserna.

På grund häraf och med hufvudsakligt instämmande i hvad kammarkontoret i ärendet anført, får afdelningen hemställa att kontraktet icke måtte i nu föreliggande form af stadsfullmäktige godkännas.»

Hvad sålunda förekommit fann utskottet skäligt delgifva inkorporeringsdelegerade, hvilka därpå efter förnyade underhandlingar med Stockholms södra tomtaktiebolag, den 7 i denna månad till stadsfullmäktige inkommit med en förnyad skrivelse i ämnet af följande innehåll:

»Stockholms stads delegerade för inkorporeringsfrågor hafva tagit del af de yttranden, som af drätselnämndens andra afdelning samt byggnads- och kammar-

kontoren afgifvits öfver det mellan delegerade å stadens vägnar, å ena, samt Stockholms södra tomtaktiebolag, å andra sidan, upprättade preliminära aftal angående upplåtelse af viss gatumark inom lägenheten Stora Gröndal n:r 1 i Brännkyrka socken; och få delegerade i anledning af de erinringar, som bemälda myndigheter framställt emot vissa delar af berörda aftal, härmed anföra följande.

Lösningen af frågan om Brännkyrka sockens införlifning med Stockholms stad har såväl af drätselnämnden och landtegendomsnämnden som af stadsfullmäktiges beredningsutskott ansetts böra göras beroende däraf, att uppgörelser blefve träffade med markägare inom socknen i fråga om upplåtelse till staden utan ersättning af den mark, som erfordras till gator och allmänna platser inom de mera bebyggda delarna af socknen; och har berörda ärende af utskottet återremitterats till delegerade företrädesvis i syfte att dylika uppgörelser måtte ävåbringas. Ehuru med det delegerade lämnade uppdrag måste hafva afsetts förhandlingar med representanter för vederbörande kommun i dess helhet, och icke med enskilda markägare, hafva dock delegerade icke velat undandraga sig att med föranledande af hvad som sålunda förekommit inleda underhandlingar med, bland andra markägare, förenämnda bolag, af hvilka underhandlingar framgått såsom resultat föreliggande aftal, hvarigenom åt staden utan ersättning upplåtits gatumark inom socknen till en areal af 120,000 kvadratmeter. Med hänsyn till den enligt delegerades tanke stora viktén för staden däraf, att berörda inkorporeringsfråga snarast varder löst, och då sagda aftal synes vara ägnadt att kraftigt främja frågans lösning, vilja delegerade framhålla, att detta aftal uppenbarligen är af synnerligen stor betydelse för staden. Vid sådant förhållande hafva delegerade icke kunnat finna annat än, att de anmärkningar, delvis af detaljbekaffenhet, som drätselnämndens andra afdelning samt byggnads- och kammarkontoren riktat mot ifrågavarande aftal, vittna om bristande uppskattning af inkorporeringsfrågans reella räckvidd och omfattning för hufvudstadens utveckling.

Emellertid hafva delegerade ansett sig böra söka hos bolaget utverka eftergifter för de önsknningar, som af bemälda myndigheter gjorts gällande i afseende å aftalet. På sätt framgår af bolagets närslutna skrifvelse till stadsfullmäktige af denna dag, hafva delegerade haft tillfredsställelsen att af bolaget ernå åtskilliga medgifvanden utöfver dem bolaget förut gjort, hvarjämte bolaget tillika förklarar sig icke hafva något att erinra emot att till aftalet fogades vissa af kammarkontoret efterträdde, mindre betydande tillägg.

Delegerade få nu vördsamligen tillstyrka stadsfullmäktige att före innevarande månads utgång godkänna ifrågavarande aftal med de af bolaget däri

gjorda reella tillägg. Skulle aftalet icke dessförinnan vinna stadsfullmäktiges godkännande, torde det kunna förutsägas, att de öfriga underhandlingar, delegerade nu föra med andra markägare inom Brännkyrka socken, skola häraf röna sådan inverkan, att de icke komma att leda till positivt resultat, hvaraf åter skulle blifva följd, att lösningen af inkorporeringsfrågan komme att väsentligen försvåras och fördröjas.

Inom Brännkyrka socken har nämligen under de två senare åren behovet af åtskilliga offentliga byggnader, däribland nya folkskolehus, gjort sig med styrka gällande. Hvad särskildt beträffar sistnämnda byggnader, hvilka beräknats kräfvat en kostnad af något mer än 600,000 kronor, har det enligt hvad vi inhämtat allenast med största ansträngningar lyckats socknens inkorporeringsdelegerade att förmå socknen undanskjuta dessa byggnadsfrågor ännu någon tid i afbidan på inkorporeringsfrågans lösning. Därvid hafva bemälda delegerade måst taga på sitt moraliska ansvar att inkorporeringsfrågan verkligen komme att lösas under den närmaste framtiden. Stadens delegerade hafva äfven med hänsyn till vikten af att uppförandet af sistsagda byggnader icke beslötes före inkorporeringen funnit sig föranlåtna att afgifva yttranden i enahanda riktning och således äfven på sig öfvertagit det moraliska ansvaret för en snar lösning af inkorporeringsfrågan. Ett beslut af stadsfullmäktige, som komme att innebära ett förhållande af sagda fråga, skulle under sådana omständigheter komma att försätta delegerade i en ganska brydsam belägenhet, hvilket förhållande vi med hänsyn till den oss från början lämnade allmänna instruktion anse oss böra bestämdt framhålla, på samma gång vi vilja erinra, att ett sådant beslut skulle för staden betydligt försvåra den stora frågans lösning inom rimlig tid och på rimliga betingelser.

Vid denna skrifvelse var fogad den däri omförmälda, till stadsfullmäktige ställda skrift från Stockholms södra tomtaktiebolag, hvilken skrift var så lydande:

»Sedan Stockholms Södra Tomtaktiebolag beredts tillfälle att yttra sig i anledning af de utlåtanden, som af drätselnämndens andra afdelning samt byggnads- och kammarkontoren afgifvits öfver det mellan Stockholms stads delegerade för inkorporeringsfrågor och bolaget upprättade aftalet angående upplåtelse af gatumark inom Gröndal, mot det att samhället skulle mot afgift erhålla vatten från Stockholms stads vattenledning får bolaget härigenom anföra följande.

Bolaget medgifver, att kontraktet ändras sålunda, att bolaget förbinder sig att utan ersättning till Stockholms stad afstå den bolaget tillhöriga mark, som enligt vid inkorporeringstillfället af kungl. maj:t fastställd stadsplan tillhör bolaget, dock under villkor att den sammanlagda mark, som skall af bolaget till

61875

staden utan ersättning öfverlätas icke väsentligt öfverstiger 120,000 kvadratmeter. I händelse Strandgatan kommer att under nedan angifna villkor öfverlämnas, ökas denna areal i motsvarande mån. Bolaget anser sig böra framhålla, att den gatemark, som bolaget förbundet sig utan godtgörelse upplåta, är synnerligen betydande, och att, därest Stockholms stad, såsom är sannolikt, af kungl. maj:t lämnas tillfälle att yttra sig öfver den af Allmänna ingenjörbyrån för väg- och vattenbyggnader uppgjorda stadsplanen och därvid fordrar utvidgning af de redan nu rymligt tilltagna gatorna, kostnaderna för denna utvidgning böra gäldas enligt stadsplaneagen, för så vidt icke andra gator eller öppna platser samtidigt minskas. Genom det medgifvande bolaget vill lämna, blifver det emellertid möjligt för Stockholms stad att utan kostnad få gatorna lagda på annat sätt än allmänna ingenjörbyrån föreslagit.

Med anledning af de gjorda anmärkningarna mot att bolaget från upplåtelsen undantagit den mark, som är belägen utmed bolagets stränder vid Mälaren, får bolaget meddela, att orsaken härtill ingalunda är, att bolaget, då den i stadsplanen intagna Strandgatan framdeles kommer att utläggas, vill tilltvinga sig ersättning för den bolaget tillhöriga mark, som ingår i denna gata. Anledningen är, att bolaget ämnar reservera tomterna invid Mälaren till fabriksanläggningar, hvartill denna mark, belägen invid segelleden, är särdeles lämplig. För blifvande fabriker är det emellertid af vikt att kunna utmed stranden utlagga bryggor, vid hvilka fabrikerna kunna lossa för driften erforderliga råämnen och utskeppa sina tillverkningar. Fabrikerna behöfva äfven hafva möjlighet att obehindradt tvärs öfver Strandgatan forsla sina varor och att vid behof på densamma upplägga varor liksom å en hamnkaj. Det är för att icke Stockholms stad skall kunna förhindra detta, som bolaget från öfverlåtelsen undantagit Strandgatan. Denna har såsom af planen framgår, icke någon betydelse såsom genomgående kommunikationsled, utan dess hufvudsakliga ändamål bör vara att tjäna såsom hamnkaj. Detta skulle emellertid Stockholms stad kunna till bolagets stora skada förhindra, om staden blifver ägare af gatan.

Bolagets afsikt har alltid varit, att staden efter inkorporeringen skulle få full frihet att nedlägga rör i Strandgatan och har intet att invända mot att staden blifver ägare af de i denna gata vid inkorporeringen nedlagda, bolaget tillhöriga rör.

För att visa tillmötesgående vill bolaget emellertid medgifva, att den bolaget tillhöriga mark, som ingår i Strandgatan, utan ersättning öfverlåtes till Stockholms stad, när efter Brännkyrka sockens inkorporering gatan blifver så be-

byggd att, enligt 29 § stadsplanelagen, den skall upplåtas för allmänt begagnande. För detta medgifvande skola dock stadgas följande villkor:

1:o) Staden får icke förhindra bolaget eller ägare eller innehafvare af tomter utmed Strandgatan att vid Mälaren anlägga lastbryggor och lastkajer samt vid dessa bryggor och kajer lossa och lasta.

2:o) Därest hamnpengar skola erläggas, få dessa icke beräknas högre än som inom Stockholms stad gäller, då lossning och lastning sker vid egen strand.

3:o) Staden får icke förhindra att vid behof varor uppläggas å gatan.

4:o) Staden äger icke påfordra, att i Strandgatan nedlagda järnvägsspår borttagas eller förbjuda att nya sådana spår nedläggas i Strandgatan. Icke heller må staden förhindra, att å sålunda anlagda spår järnvägsvagnar framföras i Strandgatan.

Vidare får bolaget meddela, att bolaget icke har något att erinra mot, att aftalet ändras sålunda, att stadens åtagande att till bolaget redovisa af tomtägare erlagda amorteringsavgifter endast gäller under den förutsättning, att de kunna af staden indrivas genom vattnets afstängning från vederbörande egendom. Därest så anses lämpligt, kan stadens skyldighet att uppbära amorteringsavgifterna utgå, därest bolaget i stället berättigas afstänga vattnet från den egendom, hvars ägare icke i rätt tid betalar afgiften.

Mot kammarkontorets förslag att anordna en gemensam mätare, och att bolaget, till dess Brännkyrka socken blifver inkorporerad, skall ansvara för afgiften för allt vatten, som framledes i hufvudröret, har bolaget intet att invända.

Bolaget vill förbinda sig att så underhålla de i gatorna nedlagda rörledningarna, att de vid Brännkyrka sockens inkorporering äro i godt stånd.

Därjämte medgifver bolaget staden att i bolagets egendom erhålla den eller de inteckningar, som staden kan anse erforderliga för att betrygga uppfyllandet af förevarande aftal. Därest Stockholms stad i öfrigt önskar göra några mindre jämkningar i kontraktet, har bolaget intet att däremot erinra.

Till sist vill bolaget framhålla, att försäljning af vatten till ett pris af 30 öre kubikmetern för staden torde vara en god affär, då bolaget bekostar rörledningarna. För att komma i åtnjutande af vatten från stadens vattenledning, har bolaget förbundit sig att öfverlämna gatumark med den stora areal af 120,000 kvadratmeter, eventuellt ökad med Strandgatans mark.

Därest bolaget icke före den 1 nästkommande juli får löfte af Stockholms stad att erhålla vatten från stadens vattenledning, kan bolaget emellertid icke vidhålla detta sitt erbjudande. Staden får då i händelse af samhällets inkorpore-

ring enligt stadsplanelagens bestämmelser förvärfva erforderlig gatumark. Bolaget är visserligen genom aftal, som träffats med tomtägarna inom Gröndal, pliktigt att upplåta erforderliga vägar, men däremot icke gator i den omfattning, som det upprättade stadsplaneförslaget innebär. Vissa af dessa gators bredd är så tilltagen, att gatorna kunna tjäna såsom genomfartsleder för längre bort belägna samhällen.

Anledningen hvarför bolaget måste från staden hafva svar före den 1 juli är, att, om bolaget icke före denna tidpunkt får bestämdt besked, att bolaget erhåller vatten från Stockholms stad, bolaget nödgas anlägga egen vattenledning. Bolaget har nämligen under senare tid sålt en mängd tomter och i kontrakten rörande dessa försäljningar förbundit sig att anskaffa vatten. Anläggning af egen vattenledning medför inga tekniska svårigheter, enär rikligt och godt grundvatten finnes, som aldrig sinar ut, då nytt vatten tillströmmar från Mälaren, i den mån man pumpar. I händelse egen vattenledning skall anordnas, måste dock bolaget bygga ett vattentorn och anskaffa pumperk, och det är för att undgå dessa utgifter, som bolaget ställt sig så beredvilligt rörande upplåtelse af gatumark till Stockholms stad. Stockholm den 7 juni 1910.

Stockholms Södra Tomtaktiebolag:

E. v. Krusenstjerna.

Emil Juhlin.

C. Carlberg.»

Beredningsutskottet har i likhet med inkorporeringsdelegerade funnit den ifrågasatta uppgifvelsen med Stockholms södra tomtaktiebolag i stort sedt vara för staden fördelaktig, särskildt sedan bolaget gjort de ytterligare medgifvanden, som innefattas i bolagets ofvanintagna skrifvelse af den 7 juni. Utskottet, som vid sådant förhållande delar inkorporeringsdelegerades uppfattning att något icke kan vara att erinra mot att bolaget redan före Brännkyrka sockens införlifning med staden, kommer i åtnjutande af vattenledningsvatten från stadens vattenledning har på grund häraf och med hänsyn till att det föreliggande kontraktet är ställt att godkännas af stadsfullmäktige senast före utgången af denna månad, ansett lämpligt att afskilja detta ärende från den egentliga frågan om Brännkyrka sockens införlifning med staden.

Då emellertid tiden icke medgifvit att inhämta drätselnämndens andra afdelningens yttrande äfver de af bolaget slutligen bjudna villkoren har utskottet, som därförutan icke tilltrött sig kunna med erforderlig sakkunskap pröfva aftalets detaljer, tänkt sig den utvägen, att stadsfullmäktige nu skulle allenast i princip godkänna det ifrågavarande aftalet samt uppdraga åt drätselnämndens andra afdel-

ning att å stadens vägnar träffa definitiv uppgörelse i ämnet med bolaget. Mot en sådan anordning synes från bolagets sida icke något kunna vara att erinra, då bolaget i allt fall erhåller besked i själfva hufvudfrågan före den stipulerade tiden.

Under återopande af hvad sålunda anförts hemställer utskottet:

1:o) att stadsfullmäktige måtte förklara sig i princip godkänna det mellan Stockholms stads delegerade för inkorporeringsfrågor å stadens vägnar, å ena, samt Stockholms södra tomtaktiebolag, å andra sidan, den 19 maj 1910 upprättade villkorliga aftal om afstående till staden utan ersättning och med full äganderätt af viss bolaget tillhörig mark af lägenheten Stora Gröndal n:r 1 i Brännkyrka socken mot rätt för bolaget att — sedan genom bolagets försorg och på dess bekostnad för ändamålet erforderliga rörledningar med tillbehör blifvit anbragta i enlighet med plan och på sätt som af drätselnämndens andra afdelning kan komma att godkännas — för nämnda fastighet och därifrån gjorda afsöndringar för all framtid erhålla vatten från stadens vattenledning efter mätare mot afgift, som intill tiden för Brännkyrka sockens inkorporering med staden bestämmes till 30 ör per kubikmeter förbrukadt vatten och därefter skall utgöras enligt för vattenförbrukare inom staden gällande taxa, med de tillägg till berörda aftal som innehållas i bolagets ofvanintagna skrifvelse till stadsfullmäktige den 7 juni 1910; samt

2:) att stadsfullmäktige under förutsättning af bifall till hvad i mom. 1 föreslagits, måtte uppdraga åt drätselnämndens andra afdelning att i enlighet härmed å stadens vägnar med förenämnda bolag träffa definitivt aftal i förevarande ämne äfvensom bringa det blifvande aftalet till verkställighet.

Stockholm den 16 juni 1910.

Å beredningsutskottets vägnar:

JOHAN ÖSTBERG.

Nr 158. (Bih. nr 75.)

Utlåtande med förslag till godkännande af aftal rörande förvärf af gatumark å lägenheterna Aspudden och Jakobsdal n:r 1 inom Liljeholmens municipalsamhälle mot vattenledningsvattens tillhandahållande åt samma område. (B)

Sedan beredningsutskottet, på sätt närmare förmäles i utskottets förut denna dag beslutade utlåtande n:r 157 till stadens delegerade för inkorporeringsfrågor återremitterat det af nämnda delegerade den 15 april 1909 framlagda betänkande och förslag i fråga om införlifning med Stockholms stad af Brännkyrka socken i syfte bland annat att öfverenskommelser måtte söka åvägabringas med de större markägarna inom de delar af det till införlifning ifrågasatta området, där en tätare byggnadsverksamhet redan vore eller i en nära framtid kunde väntas blifva rådande, om afstående till staden af den för utläggning till gator och allmänna platser erforderliga mark, hafva delegerade med skrifvelse af den 26 nästlidne maj under hemställan om stadsfullmäktiges godkännande till fullmäktige öfverlämnat ett mellan delegerade å stadens vägnar, å ena, samt byggnadsaktiebolaget Manhem i egenskap af ägare till lägenheterna Aspudden och Jakobsdal n:r 1 i Brännkyrka socken, hvilka lägenheter ingå i området för Liljeholmens municipalsamhälle, å andra sidan, under förbehåll från delegerades sida af stadsfullmäktiges godkännande träffadt skriftligt aftal, hvarigenom bolaget till staden utan ersättning och med full äganderätt upplåtit all den nämnda lägenheter tillhörande mark, som enligt ett för samma lägenheter af Allmänna ingenjörbyrån för väg- och vattenbyggnader i februari 1910 upprättadt, berörda aftal bilagdt förslag till stadsplan afsetts till gator, torg och andra dylika allmänna platser, mot det att bolaget tillförsäkrats rätt att — sedan genom bolagets försorg och på dess bekostnad för ändamålet erforderliga rörledningar med tillbehör blifvit anbragta i enlighet med plan och på sätt, som af stadens drätselnämnds andra afdelning godkännes — för nämnda fastigheter och därifrån gjorda afsöndringar för all framtid erhålla vatten från stadens vattenledning efter mätare mot afgift, som intill tiden för Brännkyrka sockens inkorporering med staden bestämts till 30 öre per kubikmeter förbrukadt vatten och därefter skulle utgöras enligt för vattenförbrukare inom staden gällande taxa.

De till ärendet hörande handlingar äro till trycket befordrade uti bihanget n:r 75.

I ärendet har drätselnämndens andra afdelning efter remiss afgifvit följande, den 19 innevarande juni dagtecknade yttrande:

»Genom särskild remiss hafven I anmodat drätselnämndens andra afdelning att afgifva yttrande öfver ett af stadens delegerade för inkorporeringsfrågor slutet villkorligt aftal med byggnadsaktiebolaget Manhem om öfverlåtande å staden af viss för gator m. m. afsedd mark å lägenheten Aspudden och Jakobsdal n:r 1 inom Liljeholmens municipalsamhälle.

Afdelningen har därpå i ärendet hört byggnads- och kammarkontoren, hvilkas yttranden här biläggas.

För egen del får afdelningen anföra följande:

I likhet med hvad afdelningen nyligen i ett annat liknande ärende anført finner afdelningen till en början själfva hufvudgrunden för ifrågavarande uppgörelse otillfredsställande. I vederlag för en ovillkorlig öfverlåtelse af viss mark skulle staden ikläda sig en ovillkorlig skyldighet att för all framtid lämna vatten till det blifvande samhällets behof. Öfverlåtelsen af marken afser hvad som erfordras till gator m. m. enligt ett upprättadt *stadsplaneförslag*, som icke granskats och rörande hvilket det sålunda är omöjligt att ens bilda sig en mening huruvida dess fastställande är önskvärdt. Skulle en mer eller mindre afvikande plan fastställas får staden icke den gatumark som för sådant fall erfordras.

I öfrigt har kammarkontoret framställt en del eriuringar mot aftalet, hvilka afdelningen i hufvudsak kan biträda.

På grund häraf finner afdelningen sig icke kunna förorda bifall till det nu föreliggande aftalet.»

De i förestående yttrande åberopade utlåtandena af byggnads- och kammarkontoren hade följande lydelse:

1:o byggnadskontorets:

»Rörande ifrågavarande aftal har jag intet annat att erinra än att följande bestämmelser böra tilläggas i detsamma

1:o) att innan stadsplan för berörda område blifver fastställd staden får tillfälle att granska densamma,

2:o) att, rörande den i § 1 gjorda bestämmelsen om upplåtelse af gatumarken till staden, denna mark bör afse gator och öppna platser enligt vederbörligen fastställd stadsplan,

3:o) att bolaget ställer säkerhet för aftalets uppfyllande. Stockholm den 6 juni 1910.

C. J. Gimberg.

O. Nordenstrahl.

och 2:o kammarkontorets:

Ifrågavarande kontrakt är upprättadt i hufvudsak efter samma principer, som legat till grund för förslaget till aftal emellan staden och Stockholms södra tomtaktiebolag angående lägenheten Stora Gröndal n:r 1; dock att i § 3 gjorts det tillägg, att i upplåtelsen ingår icke några byggnader, växande skog eller andra å marken varande anläggningar för trädgårdsodling, äfvensom att bolaget i § 8 iklädt sig intill tiden för Brännkyrka sockens inkorporering med Stockholm ensam ansvarighet för erläggande af afgifter för det vattenledningsvatten, som förbrukas inom området för ifrågavarande lägenheter, samt förbundet sig att för den händelse bolaget skulle upplösas före nämnda tidpunkt, ställa antaglig säkerhet för berörda afgifter, vid äfventyr att vattenledningen eljest afstänges.

Slutligen har i §§ 5 och 6 införts bestämmelser, dels att bolaget skall ikläda sig skyldighet att inom sitt område till gränsen mot hemmanet $\frac{1}{2}$ mantal Hägersten n:r 1 i Brännkyrka socken framdraga såväl det hufvudrör, hvarifrån vatten kommer att tagas för ifrågavarande lägenheter och därifrån gjorda afsöndringar, som de rör, hvilka i öfrigt kunna befinnas erforderliga för tillhandahållandet af vatten till hemmanet Hägersten n:r 1, mot det att bolaget berättigas att af ägaren till berörda hemman bekomma godtgörelse för kostnaderna för nedläggande af sagda rör till de delar och de dimensioner, dessa icke kunna anses vara för förvarande lägenheter eller därifrån gjorda afsöndringar erforderliga; och har staden förbundet sig, att i aftal, som kan komma att upprättas mellan staden och ägaren till hemmanet Hägersten rörande tillhandahållande af vattenledningsvatten, tillförbinda bemälda ägare skyldighet att gälda bolaget kostnaden för här ofvan nämnda ledningar samt deras innehåll och däri tillika för samma ägare stadga den påföljd för uraktlåtenhet att fullgöra berörda skyldighet, att vattenledningen till hemmanet i så fall varder afstängd.

Däremot har bortfallit bestämmelsen om att staden skulle uppbära sådana afgifter, som ägaren af lägenheten Aspudden och Jakobsdal kan finna anledning uttaga af ägare till från lägenheten afsöndrade delar för att utfå ersättning för de kostnader, som anläggningen af vattenledning betingat.

Visserligen innebär uteslutandet af sistnämnda skyldighet för staden äfvensom bestämmelsen angående bolagets ansvarighet i sista hand för vattenafgiften

en fördel för staden, menses kontoret fortfarande på skäl, som i utlåtande angående Stora Gröndal n:r 1 framhållits, lämpligare att bolaget, som ändock i sista hand är ansvarigt för vattenafgiften, själf öfvertager bestyret med vattnets utlämnande och afgifternas uppbärande intill dess inkorporeringen ägt rum.

I öfrigt hänvisande till kontorets utlåtande af den 31 nästlidne maj i anledning af förslag till aftal mellan staden och Stockholms södra tomtaktiebolag angående vattenledningsvatten till Stora Gröndal n:r 1, särskildt med hänsyn till, att bestämmelse saknas om rätt för staden att granska och godkänna förslag till stadsplan eller ändringar i densamma, samt att ägaren, innan mark, som erfordras till gator, till staden afträdes, äger full förfoganderätt öfver nämnda mark och således kan vidtaga sådana dispositioner, som kunna medföra dryga ersättningsanspråk på staden, kan kontoret icke förordna afdelningen att godkänna förslaget till kontrakt i nu föreliggande form.

Drätselnämndens kammarkontor den 9 juni 1910.

P. Malm.»

Utskottet kan för sin del icke finna, att de anmärkningar, som sålunda gjorts mot det föreliggande aftalet, böra tillmätas någon afgörande betydelse, utan anser utskottet, i likhet med inkorporeringsdelegerade, aftalet vara förmånligt för Stockholms stad, hvarför utskottet tillstyrker detsamma.

Då andra afdelningen framställt den anmärkningen mot aftalet att den till öfverlåtelse afsedda marken angifvits allenast med hänvisning till ett upprättadt stadsplaneförslag, som icke granskats, torde häremot kunna erinras, att det för närvarande icke synes vara möjligt att angifva den ifrågavarande marken på annat sätt. För öfrigt läser väl kunna med visshet förutsättas, att i händelse icke berörda stadsplaneförslag utan något annat framdeles kommer till utförande, den mark, som nu kan tillfalla staden, får utbytas mot sådan till lika yttinnehåll, som enligt den fastställda stadsplanen skall utläggas till gator och andra allmänna platser.

Vidkommande det af byggnadskontoret förordade tillägget att stadsfullmäktige böra äga att, innan stadsplan för ifrågavarande område fastställes, granska densamma, är denna synpunkt af utskottet beaktad vid behandlingen af själfva inkorporeringsärendet, hvadan något förbehåll i nämnda afseende icke torde vara här erforderligt.

Enär, om bolaget icke skulle uppfylla sina enligt kontraktet gentemot staden åtagna förpliktelser, staden alltid har den utvägen att afstänga vattenledningen samt det följaktligen ligger i bolagets synnerliga intresse att tillse det be-

rörda villkor uppfyllas, synes det utskottet icke vara behöfligt att afkräfvat bolaget någon särskild säkerhet för aftalets uppfyllande från bolagets sida.

På grund af hvad nu anförts och då utskottet på de skäl, som af utskottet åberopats i ofvanberörda utlåtande n:r 157, ansett äfven den nu förevarande frågan böra göras till föremål för stadsfullmäktiges behandling utan sammanhang med frågan om Brännkyrka sockens införlifning med staden, får utskottet hemställa:

att stadsfullmäktige måtte godkänna det under förbehåll om sådant godkännande den 24 maj 1910 mellan Stockholms stads delegerade för inkorporeringsfrågor å stadens vägnar, å ena, samt Byggnadsaktiebolaget Manhem i egenskap af ägare till lägenheterna Aspudden och Jakobsdal n:r 1 i Brännkyrka socken, hvilka lägenheter ingå i området för Liljeholmens municipalsamhälle, å andra sidan, träffade skriftliga aftal, hvarigenom bolaget till staden utan ersättning och med full äganderätt upplätit all den nämnda lägenheter tillhörande mark, som enligt ett för samma lägenheter af Allmänna ingenjörbyrån för väg- och vattenbyggnader i februari 1910 upprättadt, berörda aftal bilagdt förslag till stadsplan afsetts till gator, torg och andra dylika allmänna platser, mot det att bolaget tillförsäkrats rätt att — sedan genom bolagets försorg och på dess bekostnad för ändamålet erforderliga rörledningar med tillbehör blifvit anbragta i enlighet med plan och på sätt, som af stadens drätselnämnds andra afdelning godkännes — för nämnda fastigheter och därifrån gjorda afsöndringar för all framtid erhålla vatten från stadens vattenledning efter mätare mot afgift, som intill tiden för Brännkyrka sockens inkorporering med staden bestämts till 30 öre per kubikmeter förbrukadt vatten och därefter skall utgöras enligt för vattenförbrukare inom staden gällande taxa.

Stockholm den 16 juni 1910.

Å beredningsutskottets vägnar:

JOHAN ÖSTBERG.

675

STOCKHOLMS STADSFULLMÄKTIGES PROTOKOLL.

Häft. 14. 1910.

Onsdagen den 29 juni.

90 sid. 191.

Justeradt i stadsfullmäktiges beredningsutskott den 2 juli 1910.

Johan Östberg.

*Protokoll, hållet vid Stockholms stadsfullmäktiges
sammanträde å stora börssalen onsdagen den 29 juni
1910 kl. 6 e. m.*

§ 1.

Förrättades upprop, därvid såsom frånvarande med förfall, som af stadsfullmäktige godkändes, antecknades herrar ordföranden, Bendixson, Boalt, Borgström, Ceder, Oskar Eklund, Fries, Kjerrulf, Lagererantz, Lamm, Lindqvist, Lundström, G. Magnusson, frih. Palmstierna, Rabe, greve von Rosen, Schönthal, Sjögren, greve Taube och Wahl. Senare uppkommo vid behandlingen af det i § 4 omnämnda ärende herr Rabe samt under den öfverläggning, hvarom förmäles i § 6, herrar Sjögren och Lundström.

I anseende till herr ordförandens frånvaro leddes förhandlingarna af herr vice ordföranden.

Sammanträdet bevestades af herr öfverståthållaren.

§ 2.

Främst å dagens föredragningslista var uppfördt beredningsutskottets utlåtande nr 152 med förslag till underdånigt yttrande öfver förslag till stadsplan för vissa delar af Norra Djurgården m. m.

Med anledning af mottagna kungl. remisser i ämnet hade stadsfullmäktige den 1 april 1905 i underdånig skrifvelse förklarar sig medgifva stadsplanens utsträckning öfver Norra Djurgården under vissa närmare angifna betingelser. Vidare hade

Upprop.

Förslag till
stadsplan för
vissa delar af
Norra Djur-
gården.

U 152. B 87,
148 och 192 för
1908 samt 38
och 84. S 164,
165.

fullmäktige, i anledning af remiss å ett af styrelsen för Nobelstiftelsen till kungl. maj:t afämnadt förslag till förläggande af en byggnad för stiftelsens förvaltningslokal och högtidssal till den trädbevuxna bergshöjden bakom Skogsinstitutet, uti underdånig skrifvelse af den 1 februari 1907 förklarat sig under vissa af drätsel-nämndens första afdelning angifna förutsättningar och villkor tillstyrka nådigt bifall till den af stiftelsens styrelse framlagda plan för ordnande och bebyggande af det i styrelsens framställning afsedda område.

Sedan härefter kungl. öfverintendentsämbetet enligt kungl. maj:ts uppdrag uppgjort förslag till bebyggande af tvenne särskilda områden af Norra Djurgården, det ena intill och bortom Karlaplanen och det andra vid Skogsinstitutet, samt med underdånig skrifvelse af den 31 mars 1908 till kungl. maj:t afämnat detta förslag, hade enligt kungl. maj:ts befallning af den 15 maj 1908 öfverståthållareämbetet den 22 i samma månad anmodat stadsfullmäktige att afgifva underdånigt yttrande öfver öfverintendentsämbetets omförmälda förslag.

Sedermera hade genom öfverståthållareämbetets remisskrifvelse den 14 mars 1910 till stadsfullmäktige för afgifvande af underdånigt yttrande öfverlämnats en af öfverintendentsämbetet den 31 december 1909 till kungl. maj:t afätnad skrifvelse, innefattande, förutom annat, förslag till särskilda bestämmelser med afseende å byggnadstomternas användande inom stadsplaneområdet vid Skogsinstitutet.

I nu förevarande utlåtande, däri bland annat erinrades, huru som enligt stadsfullmäktiges beslut den 29 mars 1909 i stadsplanen redan intagits viss del af det afsedda nya stadsplaneområdet vid Karlaplanen, hemställde beredningsutskottet:

att stadsfullmäktige i anledning af de mottagna remisserna i förevarande ärende måtte i skrifvelse till Konungen

ej mindre, under erinran om fullmäktiges uttalanden i sina underdåniga skrivelser af den 1 april 1905 och den 1 februari 1907, förklara sig på grund af den i ärendet förebragta utredning villiga att antaga stadsplaner för såväl stadsplaneområdet närmast Karlaplanen, i hvad detsamma icke redan blifvit i stadsplanen intaget, som för stadsplaneområdet vid Skogsinstitutet i hufvudsaklig öfverensstämmelse med det med öfverintendentsämbetets skrifvelse den 31 mars 1908 öfverlämnade förslag, hvad sistnämnda stadsplaneområde angår under förutsättning att för stadsplanens

genomförande jämväl hvad angår de nya gatorna i kvarteret Trumman och utvidgningen af Storgatan i samma kvarter skola gälla de i stadsfullmäktiges ofvan omförmälda underdåniga skrifvelse af den 1 april 1905 angifna förbehåll och villkor för Norra Djurgårdens intagande i stadsplan.

Än äfven förklara sig mot de i öfverintendentensämbetets skrifvelse af den 31 december 1909 föreslagna byggnadsbestämmelser för stadsplaneområdet vid Skogsinstitutet icke hafva annat att erinra, än att dessa föreskrifter synas böra fullständigas med bestämmelse därom, att hiss, som förmedlar trafik mellan flere än två våningar, bör anordnas på så vidt möjligt brandfritt sätt.

Hvad utskottet sålunda hemställt blef efter ett yttrande af herr Engström af stadsfullmäktige bifallet.

§ 3.

Den 21 sistlidne mars beslöto stadsfullmäktige, att rätt till detaljhandel med brännvin må upplätas här i staden efter innevarande års utgång samt antalet brännvinsförsäljningsställen för denna tid bestämmas till 79 minuthandels- och 102 utskänkningsrättigheter. Sedan detta beslut blifvit af öfverståthållareämbetet fastställt, därvid tiden för upplåtande af detaljhandeln med brännvin tillika bestämts till tre försäljningsår från och med den 1 januari 1911, samt magistraten enligt öfverståthållareämbetets anmodan infordrat anbud af bolag att öfvertaga de beviljade försäljningsrättigheterna, hade aktiebolaget Göteborgssystemet i Stockholm den 28 april 1910 till magistraten inkommit med en skrifvelse, däri bolaget erbjudit sig att för angifna tid öfvertaga samtliga omförmälda rättigheter; och hade berörda anbud af magistraten den 9 innevarande juni öfverlämnats till stadsfullmäktige för yttrande.

I sitt utlåtande nr 153 hemställde nu beredningsutskottet: att stadsfullmäktige måtte förklara sig för sin del godkänna det af aktiebolaget Göteborgssystemet i Stockholm afgifna anbud å öfvertagande för tiden från och med den 1 januari 1911 till och med den 31 december 1913 af för samma tid till bolag utbudna 79 rättigheter till utminuterings- och 102 rättigheter till utskänkning af brännvin.

Efter föredragning häraf begärdes ordet af herr Laurentz, och yttrade sig vidare herr Bratt samt ännu en gång herr Laurentz.

Härpå biföllo stadsfullmäktige utskottets hemställan.

Anbud å
öfvertagande
för åren 1911
--1913 af till
bolag ut-
budna ut-
minuterings-
och utskänk-
ningsrättig-
heter.

U 153. S 166.

675

§ 4.

Ansökningar
af vissa
klubbar om
tillstånd till
utskänkning
af brännvin.
U 154. S 167.

I särskilda till öfverståthållareämbetet ingifna och af ämbetet till stadsfullmäktiges yttrande öfverlämnade ansökningsskrifter hade, med föranledande af stadgandet i 16 § 1 mom. af kungl. förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905, Militärsällskapet med lokal i huset n:r 2 vid Norrmalmstorg, Tjänstemannasällskapet i Stockholm med lokal i huset n:r 8 C vid Arsenalsgatan, Nya sällskapet med lokal i huset n:r 6 vid Västra Trädgårdsgatan, Sveriges kontoristförening med lokal i huset n:r 2 vid Brunkebergstorg, Svenska läkaresällskapet med lokal i huset n:r 10 vid Klara Östra Kyrkogata och Stora sällskapet med lokal i huset n:r 7 vid Arsenalsgatan anhållit om rätt till utskänkning af brännvin åt egna medlemmar och inbjudna gäster i sina nämnda lokaler under ett år, räknadt från den 1 nästkommande oktober.

I på samma sätt föreliggande skrivelser hade vidare dels Timmermansordens direktion gjort ansökan om rättighet till utskänkning af spirituösa drycker att från och med den 1 oktober 1910 till och med den 30 september 1911 tillhandahållas för servering åt ordensledamöter vid sammanträden inom dess egendom Eriksberg, dels ock Old Fellow-klubben Unionen anhållit om rättighet att i dess lokal i ordenshuset Klara Västra Kyrkogata n:r 17 utskänka spirituosa åt medlemmar och inbjudna gäster efter logesammanträdena under tiden från och med den 1 oktober 1910 till och med den 30 september 1911.

I utlåtandet n:r 154 hemställde beredningsutskottet: att stadsfullmäktige i anledning af de mottagna remisserna måtte i skrifvelse till öfverståthållareämbetet förklara sig icke hafva något att erinra mot bifall till föreliggande från Militärsällskapet, Tjänstemannasällskapet i Stockholm, Nya sällskapet, Sveriges kontoristförening, Svenska läkaresällskapet, Stora sällskapet, Timmermansordens direktion och Odd Fellowklubben Unionen inkomna ansökningar.

Sedan denna hemställan föredragits, begärdes ordet af herr Ljunggren, hvarefter vidare yttrade sig herrar Klefbeck, Fränckel och Bratt i nu nämnd ordning.

Under öfverläggningen hade yrkats dels bifall till utskottets hemställan dels ock, af herr Klefbeck, att stadsfullmäktige måtte

förklara sig icke hafva något att erinra mot bifall till de från Militärsällskapet, Tjänstemannasällskapet i Stockholm, Nya sällskapet, Sveriges kontoristförening, Svenska läkaresällskapet, Timmermansordens direktion och Old Fellowklubben Unionen inkomna ansökningarna, men däremot afstyrka bifall till den från Stora sällskapet ingifna ansökningen.

Sedan propositioner framställdes jämlikt dessa yrkanden, biföllo stadsfullmäktige utskottets hemställan.

§ 5.

Efter det stadsfullmäktige den 3 sistlidne januari tillstyrkt en af grosshandlaren Carl Axel Theodor Frisk gjord ansökning om tillstånd att utskänka öl och vin i en lokal i huset n:r 3 vid Nedre Slussgatan samt öfverståthållareämbetet efter stadsfullmäktiges hörande genom resolution i december 1908 meddelat ogifta Johanna Fotmeijer tillstånd att från och med den 1 januari 1909 till den 1 januari 1912 utskänka vin och öl i en lokal i huset n:r 9 vid Kungsgatan, hade Frisk och Fotmeijer uti särskilda till öfverståthållareämbetet ingifna, af nämnda myndighet till stadsfullmäktige för afgifvande af yttranden öfverlämnade ansökningar anhållit om tillstånd, Frisk att den af honom begärda rättigheten att utskänka öl och vin jämväl måtte få utöfvas i lokaler 1 tr. upp i förenämnda huset n:r 3 vid Nedre Slussgatan, samt Fotmeijer att hennes berörda rättighet måtte få förflyttas till huset n:r 16 vid Kungsgatan.

Med bifall till hvad beredningsutskottet i nu föredragna utlåtandet n:r 155 hemställt beslöto stadsfullmäktige att i skrifvelse till öfverståthållareämbetet förklara sig tillstyrka Johanna Fotmeijers ansökning om tillstånd till flyttning af utskänkningsrättighet, men däremot afstyrka grosshandlaren Frisks ansökan om utvidgning af hans rättighet att utskänka vin och öl.

§ 6.

Till behandling förelåg härefter beredningsutskottets utlåtande n:r 156 angående införlifning med Stockholms stad af Brännkyrka socken.

Herr Hernlund erhöll först på begäran ordet samt yrkade i afseende på föredragningsättet, att i sammanhang med det förevarande utlåtandet måtte föredragas jämväl utskottets närmast i ordningen på föredragningslistan uppförda utlåtanden n:r 157 och

Ansökningar om tillstånd till utskänkning af vin och öl samt till ombyte af lokal för sådan utskänkning.

U 155. S 168.

Införlifning med Stockholms stad af Brännkyrka socken.

U 156. B 14 för 1808, 35—

37, 143, 150 och 188 för 1909 samt 7 och 85. S 169, 170.

Förvärf af
gatumark å
lägenheten
Stora Gröndal
n:r 1 mot till-
handahåll-
ande af
vattenled-
ningsvatten.

U 157. B 41.
S 171.

Förvärf af
gatumark å
lägenheterna
Aspudden och
Jakobsdal n:r
1 mot till-
handahåll-
ande af
vattenled-
ningsvatten.

U 158. B 75.
S 172.

158 med förslag till godkännande af aftal rörande förvärf af gatumark dels å lägenheten Stora Gröndal n:r 1, dels å lägenheterna Aspudden och Jakobsdal n:r 1, allt inom Brännkyrka socken, mot vattenledningsvattens tillhandahållande åt samma områden.

Ordet begärdes härefter af herr Lundbergh, hvilken yrkade bordläggning af det nu föreliggande utlåtandet n:r 156.

I den sålunda väckta bordlägningsfrågan, hvilken, enligt hvad herr vice ordföranden erinrade, först borde förekomma till afgörande, afgåfvos anföranden i följande ordning af herrar Martin, Hernlund, Fränckel, Lindhagen, Martin, Kinander, Hernlund, Lindhagen, Martin och Höglund, samt, efter ett yttrande af vice ordföranden, vidare af herrar Hernlund, Welin, Wallenberg och Hernlund.

Efter vederbörligen framställda propositioner beslöto stadsfullmäktige med afslag å bordlägningsyrkandet att genast företaga till afgörande det i utlåtandet n:r 156 behandlade ärendet.

Härefter bifölls ofvanberörda af herr Hernlund framställda yrkande angående gemensam föredragning af nu förevarande utlåtande n:r 156 samt utlåtandena n:r 157 och 158.

Utskottets utlåtande n:r 156 innefattade hemställan:

1:o att stadsfullmäktige måtte för sin del godkänna två i utlåtandet intagna förslag till aftal, det ena rörande införlifning af Brännkyrka socken med Stockholms stad samt det andra angående ordnande af de genom socknens utbrytning från Svartlösa härads väghållningsdistrikt och införlifning med staden uppkommande förhållanden;

2:o att stadsfullmäktige, vid bifall till hvad under 1:o förslagits, måtte besluta att i underdanig skrifvelse till konungen anhålla:

a) det kungl. maj:t täcktes medgifva, att nämnda socken med Liljeholmens och Örby villastads därtill hörande municipalsamhällen må på de villkor, som innefattas i berörda aftal, med Stockholms stad förenas till en kommun;

b) att, i händelse af bifall härtill, kungl. maj:t måtte bestämman de villkor, hvarunder införlifningen i judiciellt hänseende må äga rum, och därvid i fråga om sättet för ordnande af de i följd af denna införlifning uppstående ekonomiska förhållanden mellan staden och Svartlösa tingslag föreskrifva, att staden skall dels utan ersättning till tingslaget afstå den på socknen belöpande andel af tingslagets för tingshållningen afsedda tillhörigheter dels

ock, så länge änkan efter afiidne häradstjänaren C. A. Gyllenpalm lefver och uppbär pension af tingslaget, såsom bidrag till nämnda pension till tingslaget erlægga den del af pensionsbeloppet, som belöper å socknen efter förhållandet vid tiden för införlifningen mellan fyrktalet i socknen och i hela återstående tingslaget;

c) att kungl. maj:t måtte lämna stadsfullmäktige tillfälle att afgifva yttranden i anledning af sådana framställningar om fastställelse å stadsplaner för delar af Brännkyrka sockens område, som kunna göras hos kungl. maj:t under tiden intill dess förevarande införlifning må komma att träda i kraft; samt

3:o) att stadsfullmäktige vidare måtte besluta att uti den i punkt 2:o) här ofvan angifna underdåniga skrifvelse anmäla, att, sedan de underhandlingar, som af stadens delegerade inledts med utsedde delegerade för Stockholms läns landsting i syfte att träffa uppgörelse i fråga om villkoren för, bland andra kommuners, Brännkyrka sockens utbrytning ur länet blifvit slutförda, stadsfullmäktige skola till kungl. maj:t inkomma med den framställning, hvartill resultatet af berörda underhandlingar må föranleda.

I utlåtandet n:r 157 hemställde beredningsutskottet:

1:o) att stadsfullmäktige måtte förklara sig i princip godkänna det mellan Stockholms stads delegerade för inkorporeringsfrågor å stadens vägnar, å ena, samt Stockholms södra tomtaktiebolag, å andra sidan, den 19 maj 1910 upprättade villkorliga aftal om afstående till staden utan ersättning och med full äganderätt af viss bolaget tillhörig mark af lägenheten Stora Gröndal n:r 1 i Brännkyrka socken mot rätt för bolaget att — sedan genom bolagets försorg och på dess bekostnad för ändamålet erforderliga rörledningar med tillbehör blifvit anbragta i enlighet med plan och på sätt som af drätselnämndens andra afdelning kan komma att godkännas — för nämnda fastighet och därifrån gjorda afsöndringar för all framtid erhålla vatten från stadens vattenledning efter mätare mot afgift, som intill tiden för Brännkyrka sockens inkorporering med staden bestämmes till 30 öre per kubikmeter förbrukadt vatten och därefter skall utgöras enligt för vattenförbrukare inom staden gällande taxa, med de tillägg till berörda aftal som innehållas i bolagets ofvanintagna skrifvelse till stadsfullmäktige den 7 juni 1910; samt

2:o) att stadsfullmäktige, under förutsättning af bifall till hvad i mom. 1 föreslagits, måtte uppdraga åt drätselnämndens andra afdelning att i enlighet härmed å stadens vägnar med förenämnda

bolag träffa definitivt aftal i förevarande ämne äfvensom bringa det blifvande aftalet till verkställighet.

Beredningsutskottets utlåtande n:r 158 innefattade följande hemställan:

att stadsfullmäktige måtte godkänna det under förbehåll om sådant godkännande den 24 maj 1910 mellan Stockholms stads delegerade för inkorporeringsfrågor å stadens vägnar, å ena, samt Byggnadsaktiebolaget Manhem i egenskap af ägare till lägenheterna Aspudden och Jakobsdal n:r 1 i Brännkyrka socken, hvilka lägenheter ingå i området för Liljeholmens municipalsamhälle, å andra sidan, träffade skriftliga aftal, hvarigenom bolaget till staden utan ersättning och med full äganderätt upplåtit all den nämnda lägenheter tillhörande mark, som enligt ett för samma lägenheter af Allmänna ingenjörbyrå för väg- och vattenbyggnader i februari 1910 upprättadt, berörda aftal bilagdt förslag till stadsplan afsetts till gator, torg och andra dylika allmänna platser, mot det att bolaget tillförsäkrats rätt att — sedan genom bolagets försorg och på dess bekostnad för ändamålet erforderliga rörledningar med tillbehör blifvit anbragta i enlighet med plan och på sätt, som af stadens drätselnämnds andra afdelning godkännes — för nämnda fastigheter och därifrån gjorda afsöndringar för all framtid erhålla vatten från stadens vattenledning efter mätare mot afgift, som intill tiden för Brännkyrka sockens inkorporering med staden bestämts till 30 öre per kubikmeter förbrukadt vatten och därefter skall utgöras enligt för vattenförbrukare inom staden gällande taxa.

Sedan utskottets i förevarande tre utlåtanden gjorda hemställanden blifvit upplästa, beslöts på framställning af herr vice ordföranden, att utlåtandet n:r 156 skulle först företagas till afgörande samt behandlas punktvis, att under punkt 1:o början skulle göras med förslaget till aftal rörande införlifning af Brännkyrka socken med Stockholms stad; att de två aftalsförslagen skulle föredragas momentvis, men att de särskilda momenten icke skulle behöfva uppläsas, och att vid mom. 1:o af förstnämnda aftalsförslag diskussion finge äga rum rörande ärendet i dess helhet.

*Punkt 1:o.***Förslag**

till aftal rörande införlifning af Brännkyrka socken med
Stockholms stad.

Momentet 1:o.

Ordet innehades i denna följd af herrar Lindhagen, Martin, Hernlund, Welin, Lindhagen och Martin, hvarefter momentet godkändes.

Mom. 2:o)—16:o).

Godkändes likaledes.

Förslag

till aftal rörande ordnande af de genom Brännkyrka sockens utbrytning från Svartlösa härads våghållningsdistrikt och införlifning med Stockholms stad uppkommande förhållanden.

Mom. 1:o)—7:o).

Äfven detta förslag blef i sin helhet godkänt.

Utskottets hemställan i punkt 1:o) förklarades besvarad genom de sålunda af stadsfullmäktige fattade besluten.

Punkt 2:o.

Efter ett yttrande af herr Lindhagen biföllo stadsfullmäktige hvad utskottet i denna punkt hemställt med den af herr Lindhagen påyrkade ändring, att i mom. c) efter orden »träda i kraft» tillades följande: »därvid stadsfullmäktige tillika vilja framhålla den synnerliga önskvärdheten af att stadsplaner ej fastställas inom socknen förr, än inkorporeringen beslutats och vunnit laga kraft».

Ordet erhöles härpå ånyo af herr Lindhagen, och yttrade sig vidare herrar Fränckel, Lindhagen, Fränckel, G. F. Östberg, Dyrssen, Lindhagen, Herlitz och Lindhagen i nu angifven ordning.

Härpå beslöto stadsfullmäktige, i enlighet med vid öfverläggningens slut kvarstående yrkande af herr Lindhagen, att uti den i förevarande punkt afsedda underdåniga skrifvelsen skulle inflyta

ett uttalande om angelägenheten af att en civillagstiftning snart måtte komma till stånd, på sätt af landtegendomsnämnden blifvit ifrågasatt uti dess yttrande i inkorporeringsspörsmålet och jämväl af svenska stadsförbundet förordats i annat på kungl. maj:ts pröfning för närvarande beroende ärende.

Punkt 3:o.

Bifölla.

Härefter förekom och godkändes beredningsutskottets i dess utlåtande n:r 157 gjorda hemställan.

I afseende å utskottets hemställan i utlåtandet n:r 158, som nu företogs till afgörande, afgåfvos yttranden af herrar Hernlund och Martin, därvid den förre yrkade, att samma hemställan måtte godkännas med följande ändrade lydelse:

1:o) att stadsfullmäktige måtte förklara sig i princip godkänna det mellan Stockholms stads delegerade för inkorporeringsfrågor å stadens vägnar, å ena, samt Byggnadsaktiebolaget Manhem i egenskap af ägare till lägenheterna Aspudden och Jakobsdal n:r 1 i Brännkyrka socken, hvilka lägenheter ingå i området för Liljeholmens municipalsamhälle, å andra sidan, den 24 maj 1910 träffade, i bihanget n:r 75 intagna villkorliga aftal, hvarigenom

taxa; samt

2:o) att stadsfullmäktige, under förutsättning af bifall till hvad i mom. 1 föreslagits, måtte uppdraga åt drätselnämndens andra afdelning att i enlighet härmed å stadens vägnar med förenämnda bolag träffa definitivt aftal i förevarande ämne äfvensom bringa det blifvande aftalet till verkställighet.

Efter vederbörliga propositioner å bifall till sistnämnda yrkande och till utskottets hemställan oförändrad, godkände stadsfullmäktige det af herr Hernlund framställda yrkandet.

§ 7.

Anmälan om
P.L. Eurenus'
donation till
bildande af en
fond för in-
rättande af ett
hittebarnshus.

U 159. S 173.

Skedde föredragning af beredningsutskottets utlåtande n:r 159 med anmälan om en i framlidne vice häradshöfdingen P. L. Eurenus' testamente gjord donation till Stockholms stad till bildande af en fond för inrättande af ett hittebarnshus.

Numera affidne vice häradshöfdingen Paul Ludvig Eurenus hade genom ett i lifstiden den 6 november 1908 upprättadt testa-

mente förordnat bland annat, att efter hans död Stockholms stad skulle erhålla 250,000 kronor till bildande af en fond i och för inrättande af ett hittebarnshus i Stockholm; och skulle för sådant ändamål nämnda belopp förräntas, tills hittebarnshuset kunde komma till stånd.

Med anmälan härom hade utredningsmannen i sterbhuset efter vice häradshöfdingen Eurenus uti skrifvelse till stadsfullmäktige af den 9 november 1909, vid hvilken fogats bestyrkt afskrift af berörda testamente, framställt förfrågan huruvida staden mottoge det sålunda testamenterade beloppet på i testamentet angifna villkor.

I sitt föreliggande utlåtande n:r 159 hemställde beredningsutskottet:

att stadsfullmäktige måtte förklara staden med tacksamhet mottaga ifrågavarande i afidne vice häradshöfdingen Paul Ludvig Eurenus' testamente gifna donation till bildande af en fond i och för inrättande af ett hittebarnshus i Stockholm; samt

att stadsfullmäktige måtte uppdraga *dels* åt drätselnämndens första afdelning att mottaga och tills vidare förvalta donationsmedlen såsom särskild fond, benämnd Paul Ludvig Eurenii fond, *dels* åt fattigvårdsnämnden att uppgöra och till stadsfullmäktige inkomma med förslag till bestämmelser rörande fondens användning.

Denna hemställan bifölls.

§ 8.

Öfverstyrelsen för stadens folkskolor hade i skrifvelse till stadsfullmäktige af den 29 sistlidne april hemställt, att ankan efter f. d. öfverläraren C. J. Setterlund Signe Setterlund, född Lindberg, måtte erhålla ett årligt understöd af 300 kronor att utgå å öfverstyrelsens stat från och med den 1 februari 1910, så länge hon lefde ogift.

I sitt utlåtande n:r 160, som nu förelåg till behandling, hade emellertid beredningsutskottet hemställt:

att folkskoleöfverstyrelsens föreliggande framställning om understöd åt öfverläraren C. J. Setterlunds änka Signe Setterlund, född Lindberg, icke måtte till någon stadsfullmäktiges åtgärd föranleda.

I den öfverläggning, som efter föredragning häraf uppkom, deltog i följande ordning herrar Kinander, Lagerholm, Hernlund, Dyrssen, Boije af Gennäs, Lund, Kinander och Dyrssen; och hade

Framställning
om understöd
åt öfverlära-
ren Setter-
lunds änka
Signe Setter-
lund.
U 160.

härunder yrkats dels bifall till utskottets hemställan, dels ock, af herr Kinander, att stadsfullmäktige, i enlighet med folkskoleöfverstyrelsens framställning, måtte bevilja änkan Setterlund ett årligt understöd af 300 kronor att utgå å öfverstyrelsens stat från och med den 1 februari 1910, så länge hon lefde ogift.

Efter propositioner jämlikt dessa yrkanden godkände stadsfullmäktige utskottets hemställan.

§ 9.

Anslag till planerings- och fyllnadsarbeten å gasverkets område vid Värtan m. m.
U 161. B 73.

Med föranledande af en utaf styrelsen öfver gas- och elektricitetsverken enligt skrifvelse till stadsfullmäktige af den 27 nästlidne maj i ämnet gjord framställning hade beredningsutskottet i sitt utlåtande n:r 161 hemställt:

att stadsfullmäktige till verkställande, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med det i styrelsens berörda skrifvelse af den 27 maj 1910 härom afgifna förslag, af planerings- och fyllningsarbeten å gasverkets område vid Värtan m. m. måtte bevilja ett anslag af 815,000 kronor att bestridas af länemedel samt häraf för innevarande år till styrelsens förfogande ställa ett belopp af 150,000 kronor.

Sedan denna hemställan föredragits, innehades ordet af herrar G. F. Östberg, Rabe, Fränckel och Welin, i nu angifven ordning, hvarunder yrkades dels bifall till utskottets hemställan, dels ock återremiss.

Herr vice ordföranden erinrade, att jämlikt 23 § 2 mom. i hufvudstadens kommunalförordning enligt dess lydelse i lagen af den 26 maj 1909 till beslut om beviljande af anslag, hvartill medel skola anskaffas genom upplåning, erfordrades två tredjedelar af de i omröstningen deltagandes röster, och att således de båda framställda yrkandena om bifall till utskottets hemställan, som afsåge beviljande af anslag, hvilket borde utgå af länemedel, samt om återremiss icke kunde propositionsvis ställas mot hvarandra; och framställde herr vice ordföranden nu först propositioner på bifall till och afslag å yrkandet om återremiss, därvid stadsfullmäktige beslöto afslå detta yrkande. Härefter upptog herr vice ordföranden utskottets hemställan samt framställde propositioner på bifall till och afslag därå, och utföllo svaren å dessa propositioner så, att utskottets hemställan förklarades hafva blifvit af stadsfullmäktige med föreskrifven majoritet godkänd.

§ 10.

Föredrogs beredningsutskottets utlåtande n:r 162 i den af stadsfullmäktige den 17 maj 1909 återremitterade frågan om anläggande af en terrassgata vid Söder Mälarstrand med förslag dels till ändrad stadsplan för Södermalm beträffande kvarteren Hyfveln och Borren jämte vidliggande gator, dels ock angående förvärfvande af tomterna n:r 15—22 samt delar af tomterna n:r 6—14 och 23—26 i kv. Hyfveln, tomterna n:r 2—10 och del af tomten n:r 19 i kvarteret Borren samt tomten n:r 13 i kvarteret Huggjärnet äfvensom afstående af tomterna n:r 12 och 13 i kv. Midgård, n:r 11, 12, 13, 22, 23 och 24 i kv. Valkyrian, n:r 20, 22, 33, 34 och 35 i kv. Liljan samt n:r 10 i kv. Italien större.

Ändrad stadsplan ang. kv. Hyfveln och Borren m. m. samt förvärfvande genom markbyte af för regleringen behöfliga områden.
U 162. B 59, ss. S 174, 175.

Utskottet hemställde i berörda utlåtande:

1:o) att stadsfullmäktige, jämte det den väckta frågan om anordnande af en terrassgata vid Söder Mälarstrand förklaras icke till någon fullmäktiges vidare åtgärd föranleda, måtte, under förutsättning att här nedan under 2:o) omförmälda särskilda aftal komme till stånd, beträffande det område af Södermalm, som begränsas af Söder Mälarstrand, Palsundsgatan, Heleneborgsgatan och Eolsgatan, för sin del antaga samt kungl. maj:ts fastställelse underställa följande å en vid stadsplanekommisionens skrifvelse till byggnadsnämnden den 15 april 1910 fogad, af arkitekten P. Hallman upprättad karta utvisade ändring af stadsplanen:

Å norra sluttningen af kv. Borren och Hyfveln samt delar af Varfs- och Eolsgatorna anordnas en öppen planterad plats, hvars gränser å kartan betecknats med röda streckade eller prickstreckade linjer. De till byggnadsmark afsedda återstående delar af båda nämnda kvarter erhålla den å nämnda karta angifna tomtindelning. De områden af de särskilda tomterna inom kvarteren, som å kartan betecknats med svart prickning, må icke bebyggas;

och
2:o) att stadsfullmäktige, vid bifall till hvad ofvan under 1:o) föreslagits och under förutsättning att nyssnämnda stadsplaneändring kommer till stånd, må godkänna de i bihanget n:r 83 aftryckta aftal, som drättselnämndens första afdelning den 31 maj 1910 ingått

a) med grosshandlaren Johan Stålhand angående förvärfvande af staden af tomterna n:r 15—22 samt delar af tomterna n:r

6—14 och 23—26 i kv. Hyfveln och afstående till Stålhand af tomterna n:r 12 och 13 i kv. Midgård samt n:r 11, 12, 13, 22, 23 och 24 i kv. Valkyrian;

b) med generalkonsuln Herman Hector angående förvärfvande af staden af tomten n:r 2 i kvarteret Borren och afstående af tomten n:r 22 i kv. Liljan;

c) med direktören Conrad Mark om förvärfvande af staden af tomterna n:r 3, 4 och 19 i kv. Borren samt n:r 13 i kv. Huggjärnet och afstående af tomten n:r 10 i kv. Italien större; samt

d) med fastighetsaktiebolaget City angående förvärfvande af staden af tomterna n:r 5—10 i kv. Borren och afstående af tomterna n:r 20, 33, 34 och 35 i kv. Liljan äfvensom af del af tomten n:r 19 i kv. Borren,

samt uppdraga åt afdelningen att sätta besluten i verket.

Med afseende å föredragnings sättet beslöto stadsfullmäktige på framställning af herr vice ordföranden, att punkten 2:o af utskottets hemställan skulle föredragas före punkten 1:o);

Punkt 2:o.

Mom. a).

Ordet begärdes af herr Welin, och yttrade sig vidare herrar Engström, Andersson, N. P. Olsson och Engström i nu nämnd ordning, och hade härunder yrkats dels bifall till och dels afslag å utskottets hemställan.

Under erinran att jämlikt 23 § 2 mom. i hufvudstadens kommunalförordning enligt dess lydelse i lagen af den 26 maj 1909 till beslut om afhändande af fast egendom erfordrades två tredjedelar af de i omröstningen deltagandes röster, framställde herr vice ordföranden propositioner jämlikt de gjorda yrkandena samt förmälte sig anse propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med föreskrifven majoritet godkänd.

Votering begärdes emellertid och verkställdes öfver följande dessförinnan föreslagna och godkända omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad beredningsutskottet i sitt utlåtande n:r 162 föreslagit under punkten 2:o a), röstar ja;

Den, det ej vill, röstar nej;

Har ja ej erhållit två tredjedelar af de i omröstningen deltagandes röster, hafva stadsfullmäktige afslagit nämnda hemställan.

Omröstningen utföll med 73 ja och 3 nej, hvadan stadsfullmäktige fattat beslut i öfverensstämmelse med ja-propositionen. Enligt hvad anteckningslistorna n:r 1 utvisa, röstades ja af herrar vice ordföranden, d'Ailly, Alderin, Andersson, Blomberg, Boberg, Bohman, Boije af Gennäs, Bratt, Bäckström, Carlsson, Dahlberg, Dyrssen, Edberg, Edkvist, Joh. Ludv. Eklund, Ekman, Enell, Enequist, Forsell, Forssberg, Fränckel, Förselius, Herlitz, Hernlund, Hjorth, Höglund, Jonsson, Kinander, Klefbeck, Käll, Lagerheim, Lagerholm, Laurentz, Lidman, Lindhagen, Lindmark, Ljunggren, Lund, Lundbergh, Lundström, A. E. Magnusson, fröken Månsson, herrar Nilsson, Norblad, Nordgren, Nordquist, Norström, Nyström, Hjalmar Olsson, N. P. Olsson, Palme, fröken Palmgren, herrar Piehl, Rabe, Ramström, Ringholm, Romare, Sandberg, Sjögren, Staf, Tengdahl, Thelander, Wahlin, Wallenberg, Warburg, Wassberg, Wassén, Welin, Wester, Wickman, Widegren och Widtskiöld samt nej af herrar Almström, Engström, Olin.

Mom. b)—d).

Godkändes likaledes med föreskrifven majoritet.

Utskottets hemställan i den förevarande punkten, i den mån densamma icke redan blifvit godkänd vid föredragningen af de särskilda momenten, bifölls jämväl.

Punkt 1:o.

Bifölls.

11 §.

Följde så beredningsutskottets utlåtande n:r 163 med anledning af väckt motion i ärendet angående ombyggnad af Isbrytarens stäf.

Den 22 november 1909 hade stadsfullmäktige beslutat ställa 19,000 kronor till hamnstyrelsens förfogande med uppdrag att efter den då instundande vinterseglationens slut låta ombygga Isbrytarens förskepp enligt moderna principer.

Sedermera hade herr Dyrssen uti en hos stadsfullmäktige den 25 sistlidne april väckt motion (n:r 20) hemställt, att fullmäktige ville, försävidt de icke önskade helt och hållet upphäfva beslutet om anvisande af 19,000 kronor till ombyggnad af Isbrytarens stäf, anvisa ytterligare 10,000 kronor för att gifva stäfven rak form.

I föreliggande utlåtande hemställde nu utskottet:

Ombyggnad af
Isbrytarens
förskepp.

U 163. M:n 20.

675

att stadsfullmäktige, jämte det herr Dyrssens förevarande motion n:r 20 förklaras icke till någon fullmäktiges vidare åtgärd föranleda, måtte återkalla sitt den 22 november 1909 fattade beslut om anvisande af medel till ombyggnad af Stockholms isbrytares förskepp.

Efter föredragning häraf begärdes ordet af herr Thelander, och yttrade sig vidare, hvar efter annan, herrar Höglund, Isakson, Dyrssen, Thelander, Dyrssen, Höglund och Isakson.

Vid öfverläggningens slut kvarstod intet annat yrkande än följande af herr Thelander framställda:

att stadsfullmäktige ville, under förutsättning att den af herr Dyrssen förordade ombyggnaden kan ske för 19,000 kronor, besluta att, med vidhållande af sitt den 22 november 1909 fattade beslut att ställa 19,000 kronor till hamnstyrelsens förfogande i och för ombyggnad af Isbrytarens förskepp enligt moderna principer och gifva hamnstyrelsen i uppdrag att låta utföra ombyggnaden, afslå såväl herr Dyrssens förevarande motion som utskottets hemställan.

Sedan propositioner framställdes dels jämlikt detta yrkande och dels på bifall till utskottets hemställan, godkände stadsfullmäktige herr Thelanders förestående yrkande.

§ 12.

Ändring i auktionsreglementet ang. auktioner å vissa värdepapper.

Uppdrag åt slakthus- och saluhallsstyrelsen att förrätta lifsmedelsauktioner i saluhallarna.

U 164. B 36,
76. S 176.

Skedde föredragning af beredningsutskottets utlåtande n:r 164 med anledning af väckt fråga om ändrade eller kompletterande bestämmelser i reglementet för Stockholms stads auktionsverk rörande auktion å obligationer, aktier och andra dylika värdepapper, äfvensom om bemyndigande för slakthus- och saluhallsstyrelsen att i under dess förvaltning stående saluhallar besörja auktioner å lifsmedel.

Afdeln. 1.

Med föranledande af en af drätselnämndens första afdelning i skrifvelse till stadsfullmäktige gjord framställning om vissa tillägg till reglementet för Stockholms stads auktionsverk hade utskottet i den nu föredragna afdelningen af utlåtandet hemställt:

att stadsfullmäktige ville hos öfverståthållareämbetet göra framställning om sådant tillägg till gällande auktionsreglemente, att dels efter första punkten af 6 § införes följande:

»Kungörelse om försäljning af aktier, obligationer och andra värdehandlingar skall särskildt för sig utfärdas och innehålla uttryckligt tillkännagifvande, att försäljningen äger rum kl. 12 på dagen. Lämpligt antal exemplar af kungörelsen skall öfverlämnas till fondborskommitterade»; samt att

dels efter första stycket af 10:de § inskjutes följande:

»Vid utbud af aktier, obligationer och andra värdehandlingar skola desamma noggrannt beskrivas och åtföljande antal kuponger och dylikt särskildt angifvas.»

Denna hemställen bifölls.

Afdeln. 2.

I hufvudsaklig öfverensstämmelse med en af slakthus- och saluhallsstyrelsen enligt skrivelse till stadsfullmäktige af den 13 nästlidne maj i ämnet gjord framställning hemställde beredningsutskottet i den senare afdelningen af förevarande utlåtande:

att stadsfullmäktige ville

- 1:o) bemyndiga slakthus- och saluhallsstyrelsen att i under dess förvaltning stående saluhallar besörja auktioner å lifsmedel; samt
- 2:o) för sin del godkänna och utverka öfverståthållareämbetets fastställelse å reglemente för dylika auktioner af den lydelse, ett utlåtandet bifogadt förslag utvisade.

Vid punktvis skedd föredragning godkändes denna hemställen.

§ 13.

Härnäst å föredragningslistan var uppfördt beredningsutskottets utlåtande nr 165 med anledning af drätselnämndens första afdelnings enligt skrivelse till stadsfullmäktige af den 14 innevarande juni gjorda framställning om fullständigande af bestämmelserna rörande stadsplan för områden å nordvästra Norrmalm samt angående bebyggande af egnahemstomter inom dessa områden samt förutvarande kv. Lärkan.

Uti underdånig skrivelse af den 20 september 1909 hade stadsfullmäktige underställt kungl. maj:ts pröfning och fastställelse vissa ändringar i stadsplanen för nordvästra Norrmalm, afseende bland annat anordnande af två egnahemsområden, å den ärendet tillhörande karta betecknade med B och C, äfvensom anhållit dels om meddelande af vissa undantag från bestämmelserna i 13 § och

Underdånig
framställning
i ärendet ang.
ändrad stads-
plan för om-
råden å nord-
västra Norr-
malm m. m.

U 165. S 177,
178.

23 § 1 mom. af byggnadsstadgan för rikets städer den 8 maj 1874 dels ock om godkännande af särskilda af fullmäktige antagna föreskrifter att lända till efterrättelse vid bebyggande af egnahemstomter såväl inom det område af Östermalm som innefattar kvarteren Tofslärkan, Trädlärkan, Sånglärkan och Piplärkan, som inom förenämnda med B och C betecknade områden å nordvästra Norrmalm.

Vidare hade stadsfullmäktige enligt skrifvelse till öfverståthållareämbetet den 20 berörda september anhållit om ämbetets fastställelse å af fullmäktige samma dag beslutad ändrad lydelse af § 53 mom. 3 och 4 af byggnadsordningen för Stockholms stad.

I nu förevarande utlåtande hemställde utskottet:

1:o) att stadsfullmäktige måtte i skrifvelse till Konungen dels anmäla, att fullmäktige för sin del antagit följande ändrade lydelse af andra stycket af beskrifningen till förevarande af stadsfullmäktige antagna ändring i stadsplanen för nordvästra Norrmalm, nämligen

»I de inom de särskilda områdena B och C bildade nya byggnadskvarteren anordnas sammanhängande, å kartan med gul färg utmärkta gårdsområden, hvilka ej må bebyggas i vidare mån, än att å desamma må intill boningshusen anläggas öppna eller täckta yttertrappor eller verandor, utskjutande högst två meter utanför byggnadslinjen. De å kartan utmärkta förgårdar må icke bebyggas;

dels ock anhålla, ej mindre att vid meddelande af de af stadsfullmäktige begärda undantag från bestämmelserna i 23 § byggnadsstadgan rörande gårdsrums yta och bredd inom oförmälda områden måtte föreskrifvas att hufvuddelen af gårdsrummet, inberäknadt trappor och verandor, dock skall hålla en bredd af minst 9 meter,

än äfven att mom. a) af de af fullmäktige den 20 september 1909 beslutade särskilda föreskrifter att lända till efterrättelse vid bebyggande af egnahemstomter inom dels kvarteren Tofslärkan, Trädlärkan, Sånglärkan och Piplärkan å Östermalm dels ofvan oförmälda två med B och C betecknade områden å nordvästra Norrmalm måtte fastställas med följande lydelse:

a) Å de särskilda tomterna få endast uppföras boningshus, hvilkas höjd och takresning, däruti medräknade vindskupor och dylikt, icke få öfverskjuta en profil, som bestämmes genom två lodlinjer, den ena i tomtgränsen mot gatan, den andra i byggnads-